

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Anna Koreňová

Hudební kultura a přírodopis se zaměřením na vzdělávání

Československý Big Beat v 60. letech

se zaměřením na kapely: Synkopy 61, The Blue Effect,

Framus Five a The Matadors

Vedoucí práce: Mgr. Filip Krejčí, Ph.D.

Olomouc 2021

Anotace

V této bakalářské práci se zabírám hudebním vývojem československého big beatu. Práce je rozdělena do tří částí, které symbolizují období let 1955–1970. V první části se zaměřuji na žánr rock'n'roll, který nejvíce ovlivnil big beatovou éru. V dalších dvou částech se věnuji československé hudební scéně ve zmiňované dekádě, kde vystihuji jak sociologické, politické tak kulturní vlivy na vývoj hudby. Základem práce je historická analýza období 60. let 20. století a porovnání československé big beatové scény se zahraniční. V závěru práce se zabírám kapelami – Synkopy 61, Blue Effect, Framus Five a The Matadors, u nichž vyzdvihuji hlavní znaky a jejich vliv na big beat.

Klíčová slova

Big beat, Československo, rock'n'roll, Synkopy 61, Blue Effect, Framus Five, The Matadors, komunistický režim, divadla malých forem

Annotation

In this bachelor thesis I deal with music development of Czechoslovakia big beat. This thesis is divided in to three parts which symbolize the period of years 1955–1965. In the first part I focus on genre of rock'n'roll which most influenced the big beat era. In the next two parts I focus on the Czechoslovak music scene in the mentioned decade, where I describe sociological, political and cultural influences on the development of music. The work is based on a historical analysis of the 60s and comparison of the Czechoslovak big beat scene with foreign ones. In the end of the thesis I deal with bands – Synkopy 61, Blue Effect, Framus Five and The Matadors, in which I highlight the main characters and their influence on the big beat.

Keywords

Big beat, Czechoslovakia, rock'n'roll, Synkopy 61, Blue Effect, Framus Five, The Matadors, communist regime, theaters of small forms

Ráda bych touto cestou poděkovala mému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Filipu Krejčímu, Ph.D. za celkovou spolupráci a ochotu, a zároveň mé rodině a hudebníkům, kteří mě k napsání této práce inspirovali.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, pouze s použitím řádně ocitovaných zdrojů a literatury dle citační normy.

V Olomouci dne:

podpis:

Obsah

Úvod	1
1 Světová rock'n'rollová scéna: Spojené státy americké	3
1.1 Vznik rock'n'rollu	3
1.2 Nejznámější hudební interpreti 50. let v USA	5
1.3 Vliv západní hudby na vývoj big beatové linie v Československu	10
2 Československá big beatová historie	13
2.1 Politická situace v Československu v 50. – 60. letech a vliv režimu na hudební scénu	13
2.2 Československá hudební scéna v 50. letech	15
2.2.1 Divadla malých forem	17
3 Československá big beatová „scéna 60. léta“	20
3.1 Kapely big beatové éry a jejich členové	21
3.1.1 Synkopy 61	25
3.1.2 The Blue Effect	27
3.1.3 Framus Five	29
3.1.4 The Matadors	31
3.1.5 Komparace big beatových kapel	33
Závěr	36
Seznam použité literatury a zdrojů	38

Úvod

*„A tenkrát bylo nám ještě náct let
a každý honem chtěl růžový mít svět
a tak jsme zpívali ránem zpítí
a bylo nám hej.“ Petr Směja, Synkopy 61¹*

Zlatá šedesátá léta. I tak se přezdívá období, které zcela přeměnilo celou československou hudební scénu. Úderem přelomu 50. a 60. let minulého století u nás vzniká naprosto nový hudební žánr a styl ovlivňující celou společnost a stává se základem pro vývoj rockové hudby vznikající v 70. a 80. letech 20. století. Z upjatého se stává uvolněné a do Československa se dostávají vlny rock'n'rollu (r'n'r) ze západu. Úspěch a expanze tohoto stylu na sebe nenechávají dlouho čekat, a tak u nás vznikají první hudební kapely, které si r'n'r velmi rychle osvojí a díky tomu se začátkem let šedesátých dostává napovrch absolutně nový žánr, big beat.

V této bakalářské práci se zaměřuji na propojení padesátých a šedesátých let, a to hlavně na vývoj big beatu, který započal již koncem 50. let a jehož základ můžeme hledat právě v žánru r'n'r. Navážu na již existující divadla tzv. malých forem, ve kterých působilo mnoho iniciátorů, skladatelů, herců a hudebníků, ke kterým 60. léta a big beat neodmyslitelně patří. Avšak, mimo pražská divadla se big beat tvořil především v ne zcela profesionálních podmínkách – v garážích, prádelnách, hospodských sálech a dalších zákoutích po celém Československu. Oběma těmito zdánlivě rozdílným big beatovým světům se budu věnovat v dalších kapitolách.

Ráda bych také poukázala na velký vliv západní hudby, který je v big beatu zcela nepřeslechnutelný. Metoda komparativní analýzy mi zde bude nástrojem k porovnání západního hudebního světa oproti našemu big beatovému vnímání hudby. Pro tuto práci jsem záměrně vybrala čtyři hudební skupiny (Synkopy 61, The Blue Effect, Framus Five a The Matadors), které neodmyslitelně patří k prvním big beatovým kapelám, a právě jejich způsob interpretace big beatové hudby stojí v základu rockové československé hudby. Mým cílem se u těchto kapel stává jejich originalita a analýza produkce big beatové hudby, což následně porovnávám se světovou hudební scénou a snažím se objasnit jejich rozdíly a společné znaky. Následně se zaměřuji na osobnosti, díky kterým tato hudební éra začala a s jejichž jmény se

---

¹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 412.

přes následnou dobu normalizace, a i přes přelom v roce 1989 setkáváme dodnes. Dalším cílem mé práce je zmapování hudební scény tzv. big beatové linie, popsání propojení tehdejších kapel a vyzdvižení originality a způsobu interpretace big beatové hudby v Československu. Jedna kapitola bude věnována i tehdejší politické situaci a jejímu vlivu na provozování big beatové hudby u nás. Zcela nedobrovolně totiž dokázala vytvořit mezi big beatem a lidmi nezapomenutelnou atmosféru a revoltu.

Co se týče big beatové hudby v Československu, existují již práce zaměřující se především na konkrétní kapelu, oblast či jen určitou část big beatové linie, například beatové festivaly.² To mě vedlo k tomu pohlížet na dané téma z jiné perspektivy a zabývat se skutečnou podstatou a jádrem big beatu.

Metodika této bakalářské práce se skládá z komparativní analýzy, biografického výzkumu a analýzy vybraných dokumentů. V jednotlivých kapitolách budou zodpovězeny i mé hlavní otázky, které mě vedly k napsání tohoto tématu. Proč jsou šedesátá léta zvaná „zlatá“? Proč tento hudební styl dokázal poprvé v naší historii zdvihnout publikum ze židle? Proč se tato éra stala nadčasovou? Kdo stál u vzniku big beatové linie? Nakolik je big beat rozdílný od západní hudební scény a co mají naopak tyto póly společné?

Za hlavní literární zdroje v mé práci jsem zvolila publikace od Vojtěcha Lindaura a Ondřeje Konráda *Bigbít a Život v tahu aneb třicet roků rocku*. Další neméně důležité publikace jsou *Alternativa* od Mikoláše Chadimy, *Český rock 'n' roll* od Vladimíra Kouřila, *Synkopy 61 a bylo nám hej* od Jiřího Vondráka a další doprovodná literatura. Za doprovodné prameny jsem v této práci zvolila velmi výstižně zpracované životopisné dokumenty od České televize *Bigbít* či dokument *A bylo nám hej*, pojednávající o kapele Synkopy 61. Mezi další zdroje patří hudební časopisy *Melodie* a *Mladý svět*, a to pro jejich hojné recenze od předních hudebních kritiků, jako jsou Jiří Černý, Jaromír Tůma a další. Zcela na závěr veškerých zdrojů jsem využila hudební nahrávky a záznamy z koncertů big beatových festivalů a dalších vystoupení, které se staly hlavním vodítkem k pochopení, jak se big beatová hudba v Československu vyjadřovala a provozovala na jevišti.

---

² PETRÁŇ, Lukáš. *Československé beatové festivaly (1967, 1968 a 1971) a jejich organizační a umělecká specifčnost*. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filosofická fakulta, Ústav hudební vědy, Management v kultuře. 2019.

1 Světová rock'n'rollová scéna: Spojené státy americké

1.1 Vznik rock'n'rollu

Rock'n'roll se svým nábojem a dravostí stal novým dominujícím stylem hudební scény v 50. letech. V této kapitole se zaměřuji na původ a podstatu tohoto žánru. Zároveň chci zdůraznit i politické a sociální hlediska, která se v 50. letech spolu s r'n'r stala důležitými tématy.

Jedná se o žánr, jehož kořeny můžeme hledat ve Spojených státech amerických. Právě v Americe začíná ustupovat éra jazzu, která doposud dominovala na hudební scéně. Nelze přesně určit, kdo byl zakladatel r'n'r, hovoříme však o stylu, ve kterém se propojily prvky z rhythm & blues, boogie woogie a country & western.

Amerika se od svého objevení potýkala s velkým mísením kultur. Evropani se dostávali do kontaktu s černochy, kteří byli do Ameriky dováženi hlavně jako otroci na plantáže z Afriky. Původní indiánské obyvatelstvo bylo v útlaku. Amerika se stala úkrytem pro lidi, kteří utíkali kvůli politickým či náboženským důvodům. Spolu s nimi však přišel neskutečný vliv cizích kultur, který se projevoval v každodenním životě.³ Tyto vlivy se bez pochyb objevily i v hudbě. Lubomír Dorůžka rock/ r'n'r definoval takto: „*Rockový svět má ze všech hudebních odnoží, (...), asi nejblíže k pověstnému babylonskému chaosu.*“⁴

Americká hudba byla ovlivněna i událostmi, které se odehrály na přelomu 20. a 30. let 20. století. V Americe probíhala tzv. Velká krize, která s sebou nesla následky jako prohibice, pád burzy, zákaz konzumace a distribuce alkoholu, docházelo k rozdělení společnosti, k nezaměstnanosti a hudba se začala vyvíjet doposud odlišným směrem. Začaly vznikat tajné tančírny, kluby a podniky, kde se postupně mísily různé hudební žánry. Dominující byly především blues a jazz či nastupující swing. Už zde bychom mohli mluvit o absolutním pravěkém začátku r'n'r.⁵ Důležitou poznámkou k této době je i fakt, že takto koncipovanou hudbu v tančírnách provozovalo hlavně černošské obyvatelstvo. Černoši se stali nositeli žánru rhythm'n'blues, jenž se hrál na perifériích Memphisu v klasickém obsazení – foukací harmonika, elektrická kytara a bicí. Pro bělošskou část populace byly tyto žánry spíše vzdálené. Počátkem

---

³ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 71.

⁴DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevěšední písničkáři všedních dní.* Praha: Mladá fronta, 1981. s. 145.

⁵ HRABALÍK, Petr. Co je rock'n'roll a kde hledat jeho kořeny. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

50. let se pro bělochy staly formou hudební zábavy orchestry se zpěváky.⁶ Pozorujeme tedy velký rozdíl mezi bělošskou a černošskou populací co se týče produkce, poslechu a tvorby hudby. Ke značným rozdílům došlo i ve způsobu vedení životního stylu. Zvedá se životní úroveň a lidé touží po novém a neokoukaném. Jednou takovou novinkou se stává rozmach rozhlasu. Doposud v Americe existují dvě rozdílné koleje bělošských a černošských hudebních žebříčků, avšak široká veřejnost se začíná zajímat o originální nahrávky a jejich interprety. Pravdou je, že zrod rock´n´rollu vedl k legalizaci černošské hudby a jejich umělců.²

Mezi hlavní rozhlasové stanice patřily hlavně Memphis a Nashville. Rock´n´roll jako pojem spatřil světlo světa poprvé v hudebním programu „Moondog House Rock´n´roll Party“, kterým provázel rozhlasový disc jockey Alan Freed. A pravý význam Rock´n´rollu? Heslo „sex, drogy a r´n´r“ není rozhodně jen prázdná hláška tohoto stylu. Právě Alan Freed uvedl na pravou míru význam r´n´r, což tedy v černošském slangu vyjadřuje synonymem sexu.⁷ Co dál potvrzuje toto heslo, je i fakt ohledně drog. Během přelomu 40. a 50. let vzniká ještě jedna velmi důležitá větev ovlivňující vznik r´n´r. Mluvíme o tzv. bebopu, což je styl, za jehož vznikem stojí dva jazzoví hudebníci, Dizzy Gillespie a Charlie „Bird“ Parker. Tento styl se možná tolik po světě neprosлавil, na druhou stranu společně s ním, a právě i s Ch. „Bird“ Parkerem přišel heroin. V tančárnách a klubech, kde se bebop hrál, se objevovali hudebníci pod vlivem drog.⁷

Rok 1954 se stává vrcholným rozmachem r´n´r. Opouštíme od nastrojených swingových večírků plných smíchu a tance. Americká společnost je bohatá, užívá si života, každá rodina má televizi, rádio, celý národ se dostal přes krizi a válku v minulé dekádě. Nastupuje generace mladých lidí, kteří novému žánru přidali své hodnoty. R´n´r se stává určitým nástrojem k protestu proti zaseté starší generaci a přetvářce společnosti. Jedná se o protest v hudbě jako takové a nikoli o slovní či buřičské masové protesty jako v 60. letech.⁸ Mladá generace se chce stát svobodnou, nezodpovídající a tato hudba je skvělým nástrojem, jak svůj postoj vyjádřit. Nejdůležitějším hudebním nástrojem se stává elektrická kytara. Dodává této buřičské a provokativní hudbě symbol revolty už jen způsobem jejího držení (namíření proti odporu a neporozumění či proti politickému systému).⁹ Důvodem, proč je tedy rocková či chceme-li

---

⁶ DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 146-147.

⁷ HRABALÍK, Petr. Nástup rock´n´rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole. *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

⁸ DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 148.

⁹ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock´n´roll?* Praha: Academia, 2010. s. 27-28.

rock'n'rollová hudba hlučná, bouřící, revoltující, svobodná, fascinující a neomezená, je právě tento generační protest, který zatím od dob lidstva nemá obdoby.

„*Takový kolos, jako se Sovětský svaz, může rozetnout jenom elektrická kytara*“ Alexandr Solženicyn.¹⁰

1.2 Nejznámější hudební interpreti 50. let v USA

Na začátek této kapitoly bych uvedla, že r'n'r a jeho nejznámější interpreti vycházejí z mnoha dalších hudebních stylů a směrů. Ráda bych zde uvedla nejzákladnější představitele této hudební éry, kteří skutečně předcházeli či stáli přímo u zrodu r'n'r, a kteří zároveň nejvíce tento styl rozšířili do celého světa, hlavně do Evropy a Československa.

Co potřebujeme k tomu stát se r'n'r hvězdou? V 50. letech to bez pochyb bylo hudební obsazení, které se skládalo z elektrické kytary, saxofonu, piana a bicích.¹¹ K tomu patřil dobrý zpěvák vyčnívající většinou svým hlasem, texty a svou originální image. Zpěvák pak mohl být doprovázený dalšími vokály. Dalším krokem k úspěchu byl zkušený skladatel, textař, manažer a další lidé, kteří se zasloužili o to, aby všichni z hudebního díla profitovali.⁸

I když první tzv. pra r'n'r songy vznikaly ve 40. letech 20. století (*Make It On Over* – Hank Williams nebo *Caledonia* od Louise Jordana), za úplně první r'n'r nahrávku se považuje *Rocket 88*, natočená roku 1951 kapelou Kings of Rhythm v čele se zpěvákem Jackiem Brenstonem.¹²

Nejdůležitější součástí, která zprostředkovávala hudební nahrávky do televizí, rádiových stanic a dala žebříčkovým hitům pevnou podobu byla nahrávací studia. Mezi ty nejslavnější a zároveň nejvlivnější nahrávací studia, ze kterých vycházeli nejslavnější r'n'r hvězdy v USA, řadíme: Memphis Recording Service, pod které spadalo studio Sun Records. Právě za vznikem tohoto studia stál Sam Phillips. Studio vzniklo v roce 1952 a jeho stěny se staly prvními posluchači nejdůležitějších žánrů vedoucích k r'n'r – blues, rhythm & blues, boogie woogie, country &

---

¹⁰ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 5.

¹¹ DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 148–153.

¹² HRABALÍK, Petr. Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

western, swing a spolu s nimi odtud vycházeli i začínající r'n'r hvězdy, mimo jiné i Elvis Presley, Johnny Cash nebo Paul McCartney.¹³

Spolu s Memphisem se dalším dějištěm r'n'r stalo Chicago a nahrávací studio Chess Records, které bylo založeno roku 1950. Za jeho vznikem stojí bratři polského a židovského původu, Leonard a Phil Chess. Původně se stali partnery již existujícího nahrávacího studia z roku 1947 Aristocrat Records, následně se stali jeho majiteli a přejmenovali jej na Chess Records. Po ne zcela výnosném snažení nahrávat jazzovou hudbu se ve studiu nahrála skladba *I Can't Be Satisfied*, jejíž tvůrcem byl jeden z hlavních představitelů blues, Maddy Waters. Díky této nahrávce se proslavil nejen on, ale i bratři Chessovi.

Právě toto bratrské duo nechalo nahrávat ve studiu černošské bluesové interprety či další r'n'r osobnosti. Mezi ně patří Muddy Waters, Etta James, Chuck Berry, Jimmy Reed a mnoho dalších. A ano, bylo to zde, kde vznikla prvním r'n'r nahrávka *Rocket 88*. Další slavné hity z Chess Records: *At Last*, *Maybellene*, *I'm Your Hoochie Coochie Man*.¹⁴

Pokud máme mluvit o nejvlivnějších hudebnících r'n'r v 50. letech, ráda bych začala pár jmény hudebních osobností, kteří jsou pro toto období velice zásadní. Jedná se o hudebníky, možná i hudební velikány, kteří disciplinovali v jiných žánrech a výrazně se svou tvorbou zasloužili o vznik r'n'r.

Jako prvního bych uvedla představitele tzv. klasického blues – Muddyho Watterse. Tento kytarista a hráč na foukací harmoniku se vypracoval přes tzv. venkovské blues a hraní na ulici do předních nahrávacích společností, především díky Alanu Lomaxovi. Ve 40. letech prorazil do Chicaga, jako většina černošského obyvatelstva v té době. V 50. letech se stal hlavním představitelem chicagského blues a Chicago se stalo velkým odrazovým můstkem pro další bluesové umělce. Mezi ně patří i B.B. King, Elmore James či Chester Burnett (Howli'Wolf). Důvodem, proč zmiňuji bluesové velikány je ten, že pro svoji jedinečnost obyčejného života, surovost a intenzitu v hlasech a v hudbě, ovlivnili mnoho amerických a anglických kapel, které jejich odkaz několikanásobně povýšily a stali se i vzorem pro rockové kapely v 60. letech, které je uctívaly jako největší vzory pro vznik r'n'r.¹⁵

---

¹³ HONISCH, Kamil. Tady se zrodil Rock'n'Roll. *Radio Dixie*. [online]. Radio Dixie, c2021 [cit. 2.3. 2021]. Dostupné z: <http://www.radiodixie.cz/clanek/tady-se-zrodil-rock-n-roll#article-content>

¹⁴ Kępa, Marek. Chess Records: How Two Polish Brothers Made Music History. [online]. Culture.pl, c2019 [cit. 2.3. 2021]. Dostupné z: <https://culture.pl/en/article/chess-records-how-two-polish-brothers-made-music-history>

¹⁵ DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 109–110.

Další výraznou osobností a můžeme říct i zastáncem rhythm & blues a mnoho dalších stylů oproti r'n'r byl Ray Charles. Tento černošský slepý zpěvák vynikal napříč desetiletími svoji nadčasovou hudbou. Uměl propojit několik hudebních stylů dohromady, čímž se stal inspirativním hudebníkem. Propojením rhythm & blues, gospelu či jazzových big bandů dal vzniknout novému žánru – soul. Nemůže ho řadit mezi rock'n'rollové hvězdy, i přes éru r'n'r si Ray dokázal udržet slušnou konkurující hudební dráhu, která vyvrcholila hlavně v 60. letech.¹⁶

Jako prvního interpreta r'n'r bych uvedla Chucka Berryho. Tento umělec byl považován za trochu d'ábelského a bláznivého hudebníka, což přesně vystihuje náboj r'n'r. Přes svá krušná mladistvá léta, která částečně strávil i v kriminálu, se vypracoval až do nahrávacího studia Chess records. Nevynikal sice žádným extra pěveckým nadáním, avšak jeho kytarové nahrávky začaly bourat hudební žebříčky. Svými typickými prstokladovými hmaty na kytaru ovlivnil nastupující beatnickou generaci v 60. letech.¹⁷ U Chucka Berryho si můžeme nadále všimnout prolínajících se vlivů, především blues a country & western. Za jeho nejdůležitější nahrávku považujeme píseň *Cruisin'*, pojednávající o zábavě amerických teenagerů – automobilové honičky atd. Jedná se o nahrávku, která odstartovala rock'n'rollovou revoluci.¹⁸

Další velice výraznou a bouřlivou postavou r'n'r byl Buddy Holly. I když na první pohled nepřipomínal přímo r'n'r star, jelikož většinou vystupoval v obleku a v brýlích, přesto se stal velice vlivnou osobností, jejíž styl se opíral o veliký temperament, vliv mexických kořenů a country. Buddy byl osobnost, která přinesla i zcela nové pojetí v obsazení nástrojů. Vytvořil kapelu o bicích, kytáře, baskytaře a sborových hlasů. Díky této reformaci ovlivnil hlavně kapely v 60. letech, typické pro své čtyřčlenné uskupení – beatové kapely v Anglii např. The Beatles. Buddy Holly bohužel zemřel tragickou smrtí. Mnoho lidí si jeho smrt spojuje i s koncem éry r'n'r.¹⁹

Velmi nápadným projevem a vystupováním v podobě symbolů lebek, rakví, černé magie a typickým koulením očí byl Screamin' Jay Hawkins. Tento zpěvák vyčníval svým typickým pronikavým bluesovým hlasem, což ho proslavilo např. v písních *I put a spell on you* nebo *Little*

---

¹⁶ DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 112.

¹⁷ HRABALÍK, Petr. *Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole*. *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

¹⁸ DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 151.

¹⁹ *Ibid.* s.153.

Demon. Nejvíce se však proslavil svým hlasitým chechotem, hlasovými výjevy (chrochtání, křik, brblání), čímž se z něho stal hlavní představitel tzv. shock rocku.²⁰

Skladba, která naprosto odstartovala rock'n'rollovou éru nese název *Rock Around The Clock*, tentokrát nazpívaná bělošským zpěvákem Billy Haleyem. Tato skladba s buičským podtónem a chytlavým tanečním tempem se stala hymnou pro americkou a britskou mládež.²¹

Velmi svérázný hudební styl měl i hudebník Jerry Lee Lewis. Většinou hrál na piano ve stoje a vzbuzoval na jevišti velkou dávku energie a divokosti, což se stalo i vzorem např. pro Eltona Johna.²² Jak už to bývá, rockové a r'n'r hvězdy často postihují průšvihy, které jsou veřejností zcela nepřijatelné. J. L. Lewis se oženil se svou čtrnáctiletou sestřenicí, což pro tenkrát starší konzervativnější americkou populaci znamenalo naprosté pohoršení.²³

V neposlední řadě chci zmínit jednoho z hlavních zakladatelů r'n'r, jímž byl Little Richard. Jako mnoho rock'n'rollových hvězd vycházel z blues a stal se autorem písní, které zcela ovlivnili nastupující generaci v 60. letech (The Who, Rolling Stones). Mezi tyto průkopové písně patří: *Tutti Frutti* nebo *Long Tall Sally*. Z jeho odkazu však čerpali i další r'n'r hvězdy, jako Buddy Holly či Elvis Presley.²⁴ Časopis *Rolling Stones* uvádí i fakt, že Little Richard byl módní ikona, která dokázala dát najevo další stránku r'n'r, což je image: „(...), *his pompadours, androgynous makeup, and glass-bead shirts — also set the standard for rock & roll showmanship.*“²⁵

Dostáváme se k osobnosti, která se stala největším symbolem r'n'r. Není jím nikdo jiný než Elvis Presley. Oproti černošským r'n'r velikánům, kteří spíše oplývali svou hrou na nástroje a šokujícími projevy, Elvis byl rozhodně jeden z nejlepších zpěváků. Svými pohyby a projevem na jevišti vzbuzoval cosi neotřelého a posedlého, což se samozřejmě rodičům dospívající generace nelíbilo. Proslavil se zcela náhodou v memphiském studiu Sun Records u Sama Phillipse. Skutečností je to, že bělošský zpěvák začal zpívat písně převzaté od černošských

---

²⁰ HRABALÍK, Petr. Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole. *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s.153.

²⁴ MÜLLER, Patrik. Zemřel jeden ze zakladatelů rock'n'rollu Little Richard. Měl zásadní vliv na vývoj hudby i celé kultury. *Music Now. Váš průvodce hudebním mořem*. [online]. MusicNow. c2020 [cit. 7.3. 2021]. Dostupné z: <https://musicnow.cz/aktuality/zemrel-jeden-ze-zakladatelu-rocknrollu-little-richard/>

²⁵ DOYLE, Patrick. Little Richard, Founding Father of Rock Who Broke musical Barriers, Dead at 87. *Rolling Stones*. [online]. Rolling Stones. c2020 [cit. 7.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.rollingstone.com/music/music-news/little-richard-dead-48505/>

skladatelů a spolu se zmiňovanými černošskými rockovými hvězdami tvořil rock'n'rollovou éru, což vyvolalo celkem velké pozdvižení.²⁶ Elvis Presley se pro svůj vzhled, zpěv, projev a image stal ikonou a králem rock'n'rollu. Proč se jím stal však právě Elvis? Důležitou osobou v jeho životě byl jeho manažer Tom Parker, který z Elvise udělal naprostou ikonu všeho. Využil spíše jeho okolností než muzikální stránky, a tak se na všech poličkách začaly objevovat suvenýry, osušky a přívěsky s Elvisovou podobiznou či jménem.²⁷ Dalším mezníkem v jeho životě byl i rok 1958, kdy nastoupil do armády a po návratu se vrátil do doby, kdy r'n'r trochu sestoupil z vrcholů hudebních žebříčků.²⁸ Elvis Presley je bezpochyby ikona, která k r'n'r patří a je to vskutku asi první jméno, které každého u tohoto žánru napadne. K jeho nejslavnějším hitům patří: *That's All Right, Mama, Love Me Tender, Jailhouse Rock, All Shock Up* a mnoho dalších.

K Elvisově jménu se pojí o pojem *Rockabilly*. Hudebně se jedná o propojení country a r'n'r a slovně o rock a hillbilly (country + blues + swing). Jedná se o hudbu typicky hranou na zábavách v čele s kontrabasem (basovou kytarou), udávající typický klapavý rytmus. Hlavními představiteli jsou Elvis Presley, Johnny Cash nebo Bill Halley.²⁹

Druhá polovina 50. let, kdy hudebním žebříčkům vládne r'n'r, je obdobím i stále probíhajícího jazzu, blues či swingu. Při koncertech je černošské publikum segregováno od bělošského, jelikož se společnost obávala jakéhosi promíchání ras.³⁰ Ano, r'n'r ještě není zcela hlavně starší generací přijat. Neméně důležitým žánrem byl i muzikál či filmový svět v čele s Marilyn Monroe. I přes stále probíhající nevyřešené rasové problémy či nepřijatá témata ohledně sexu a drog, se v Americe zrodila hudba, která nám ovlivňuje celá 60. léta a symbolizuje teprve začínající cestu, která v následném desetiletí spustí politické, hudební, sociologické a další události téměř po celém světě.

---

²⁶ HRABALÍK, Petr. Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole. *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

²⁷ DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s.153.

²⁸ Ibid. s. 150.

²⁹ ROTTA, Adam. Rockabilly je energická hudba i životní styl. *Radio Dixie*. [online]. Radio Dixie. c2021 [cit. 7.3. 2021]. Dostupné z: <http://www.radiodixie.cz/clanek/rockabilly-je-energicka-hudba-i-zivotni-styl#article-content>

³⁰ HRABALÍK, Petr. Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole. *Bigbit. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

1.3 Vliv západní hudby na vývoj big beatové linie v Československu

Zatímco ve Spojených státech amerických byl rock'n'roll na samotném vrcholu, konaly se koncerty a hudební žebříčky trhaly rekordy v prodaných a v nejvíce poslouchaných rockových fláků, Československo zatím nemělo ani ponětí, co je to r'n'r. I přesto všechno se však našly osobnosti, které si svou cestičku k r'n'r našly a spustily tím revoltu do 50. let nevídanou. V této kapitole se budu zajímat o samotný vznik názvu big beat a dále budu zmiňovat způsoby, jakými se k nám hudba ze západu dostávala. Zároveň chci zmínit hudebníky, kteří se u nás k rock'n'rollu dostali jako první. Součástí této kapitoly bude i historický pohled do dalších evropských zemí, a to hlavně do Velké Británie, která měla na naši hudební scénu neméně důležitý vliv.

Proč zrovna big beat a ne rock'n'roll? Zajímavým faktem je, že rock'n'roll a big beat ve skutečnosti znamenají to samé. Výraz r'n'r se u nás v počátku tolik neuchytil, jelikož se to považovalo za příliš americké. V Československu v druhé polovině 50. let se mluvilo o tzv. twistových skupinách a brzy na to se již mluvilo o kapelách tzv. big beatových, chceme-li bigbítových. Údajně první, kdo přišel s tímto výrazem byla Studijní kapela big beatu z roku 1962, která převzala svůj název podle známého hitu The Big Beat. Tento výraz se pak velmi rychle ujal i v široké veřejnosti.³¹ Dalo by se tedy hovořit o typicky českém pojmenování pro r'n'r. Tomu dosvědčuje i vysvětlení big beatu Lukáše Hejska: „(...), v rádiu hovořil americký hudebník Alan Freed o rock'n'rollové skladbě z roku 1953 – *Rock Around The Clock*. Chtěl zdůraznit, že skladba má „pořádný“ rytmus, což v angličtině znělo takto: „*This is really big beat*.“ Pavel Chrastina se mylně domníval, že slovní spojení big beat je termín, který označuje hudební styl, a považoval ho za synonymum k rock'n'rollu.“³²

Ve Velké Británii (VB) byla situace rozhodně uvolněnější než v Československu. Současně ve VB a USA začaly vznikat kapely podobného rázu. Jednalo se o uskupení většinou čtyř až šesti chlapců, kteří svým vzhledem a vystupováním brzy získali srdce publika a kteří si sami začali psát písňové texty.³³ Typickou americkou skupinou byli např. The Beach Boys, o kterých budu mluvit ještě v souvislosti s kapelou Synkopy 61 v kapitole 4.2.1. Začínající 60. léta, znamenající zlatou éru, která postihla nejvíce právě VB. Ta se pro Evropu a USA stala jakýmsi

---

³¹ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 14.

³² HEJSEK, Lukáš. *--a pak přišel bigbít*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. s. 9.

³³ DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s.158.

spojovacím můstkem, který do Evropy přímo nasával hudební novinky a vlivy ze zámoří.³⁴ Právě přelom 50. a 60. let znamenal v populární hudbě největší mezník. Začaly vznikat nejlivnější kapely. Mezi ně patří The Beatles, Rolling Stones, Cream, The Who a mnoho dalších interpretů, kteří se stali symboly tzv. beatlemanie a hlavně květinových dětí. Šedesátá léta se skutečně stala důležitá nejen ve vývoji hudby, ale i v pokroku módy, divadel, myšlení lidí, designu, literatury a mnoha dalších odvětví. Stala se i symbolem naděje a změny, a to hlavně v politické sféře. Celé podhoubí vznikající již v 50. letech nabralo na oprátkách a doslova vše (sex, drogy, protesty, volnomyšlenkářství, emancipace, nové technologie) se stalo hlavním heslem každého dne.³⁵

Historické události a rozvoj v 60. letech je skutečně obsáhlé téma a v této práci se budu snažit vytyčit důležité momenty, které ovlivnily hlavně naši československou hudební big beatovou scénu.

„Najít u nás ovšem tehdy desku pravého r'n'r se rovnalo vykopání pokladu na pustém ostrově.“³⁶

Pokud máme najít člověka, který jako první r'n'r u nás vůbec zaznamenal, hovoříme hned o několika adeptech. Jako prvního bych zmínila Pavla Bobka. Tento zpěvák již od poloviny 50. let poctivě poslouchal rádiové stanice a zapisoval si texty a vlastní hudební hodnocení, čímž byl jeden z prvních u nás, kdo znal Elvise nebo Jerryho Lee Lewise.³⁷

Další významnou osobností byl Jiří Suchý, který začal spolupracovat s Viktorem Sodomou v Accord Clubu. V dokumentu od České televize *Bigbít* Jiří Suchý vzpomíná: „(...), když jsem slyšel první skladby Billa Haleya, tak jsem si myslel, že to je takovej jazz. (...), o r'n'r jsme četli v novinách hrozný zprávy, (...), že je to hudba hnijícího kapitalismu a imperialismu a je to pervézní muzika, při které se demolují sály (...).“³⁸ I takto byly podávány informace o r'n'r. V dokumentu dále Jiří Suchý zmiňuje, že byl nejspíš první, kdo napsal rock'n'rollovou píseň u nás, a to *Tak jak plyne řeky proud* podle předlohy písně *Rock Around The Clock*.³⁹ Velmi často

---

³⁴DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1981. s.158. s. 160.

³⁵HRABALÍK, Petr. Úvod do let šedesátých. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. c1995–2000 [cit. 9.3. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/60-leta/clanky/12-uvod-do-let-sedesatych/>

³⁶LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 10.

³⁷Ibid. s. 10.

³⁸*Bigbít*. 1.díl [online]. YouTube. Česká televize, 1998, 5:51. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_uvGFcHu9Nk&list=PL1CBCFA868352D6C2&index=2

³⁹Ibid.

se stávalo, že si hudebníci anglické texty překládali po svém do češtiny a dali jim tak originální podobu a srozumitelnost pro posluchače. V druhé polovině 50. let začaly vznikat první big beatové kapely.

Prvenství jednoznačně patří kapelám Sputniki a Samuels Band v čele s Petrem Kaplanem a Pavlem Chrastinou. Rozdíl v těchto kapelách byl především jazyk jejich textů. Sputniki oproti Samuels band zpívali česky, což jim přineslo i delší existenci na hudebních pódíích.⁴⁰ Mezi další první kapely big beatu patří Crazy Boys nebo EP HI-FI. Většina těchto začínajících kapel vycházela z Elvise Presleyho, Jerry Lee Lewise, Buddy Hollyho nebo z Creamin' Jay Hawkinse.⁴¹ Zrození big beatu a jeho nejhlavnější kapely a interprety budu zmiňovat v kapitole 4.1.

Jiří Černý ve své knize *Načerno v Českém rozhlasě* hodnotí r'n'r po prvním poslechu takto: „(...) je to pořád stejné, samé elektrické kytary, prostě taková jazzová dechovka. (...) Jan Rychlík (...) označil rokenrol za zahnívající odnož blues.“⁴² Po několika letech však dodává: „(...) nemůže to být tak špatná země, když má Presleyho a rokenrol.“⁴³

Jediný přístup k poslechu r'n'r byl rozhlas. Vladimír Kouřil ve své publikaci *Český rock'n'roll* popisuje nastupující big beatovou generaci takto: „(...) odcházeli jednoznačně do prodejen s kytarami, s hlavou ještě plnou písní večerního poslechu Radia Luxembourg.“⁴⁴ Právě tato stanice se stala jakousi svobodou hlavně pro posluchače Československa, Polska a východního Německa. Vysílalo se na vlně 208 m v angličtině, němčině a francouzštině. Další rozhlasové stanice, které v této době pomáhaly nakouknout do západního světa byly Svobodná Evropa a Hlas Ameriky.⁴⁵ Lidé v této době stanici Luxembourg přezdívají „laxmberk“ nebo „laksík“.⁴⁶ Koncem 50. let se rozvinuly sdělovací technologie, docházelo k elektronizaci nástrojů. K šíření populární hudby docházelo pomocí magnetofonů, tranzistorů, televize a tzv. mikrodesek – SP, EP, LP. Bylo tedy možné zachytit natrvalo hudební záznam a šířit ho nesměle dál.⁴⁷

---

⁴⁰ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 11–12.

⁴¹ Ibid. s. 12

⁴² ČERNÝ, Jiří. *Načerno v Českém rozhlasě*. Praha: Torst, 2000. s. 85.

⁴³ Ibid. s. 86.

⁴⁴ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 7.

⁴⁵ NOVÁK, Pavel. Radio Luxembourg je hodnota, která trvá. *Český rozhlas Radiožurnál*. [online]. c2009 [cit. 9.3.2021]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/radio-luxemburg-je-hodnota-ktera-trva-6270675>

⁴⁶ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 8.

⁴⁷ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 248–249.

2 Československá big beatová historie

2.1 Politická situace v Československu v 50. – 60. letech a vliv režimu na hudební scénu

Komunistický režim v Československu omezoval produkci hudby již od svého počátku. I když se v 60. letech situace jevila uvolněněji, stále zde bylo mnoho požadavků, které musely být v rámci kultury dodržovány. Upravovali se texty písní a rozdávali se zakazy mnoha hudebníkům a jejich kapelám. Ráda bych v této kapitole popsala, jaký postoj zaujímal komunistický režim vůči big beatové hudbě a nakolik tuto hudbu ovlivnil. Na druhou stranu chci zmínit, jak se kapely vůči režimu chovaly a nakolik jej respektovaly.

Zatímco v 50. letech 20. století v USA probíhá největší hudební revoluce a dochází ke vzniku r'n'r, který si mladá generace užívá naplno, u nás v Československu veselo rozhodně není. Od roku 1948 vládne komunistická strana, která ovlivňuje každodenní chod naší země. Důležitou složkou komunistické strany byla tzv. Státní bezpečnost (StB), která pro své účely využívala i násilí a další metody k dostání určitých protistátních informací.⁴⁸ V 50. letech se šířila komunistická ideologie kolektivismu, jednotné práce a pozitivismus, že všichni táhneme tzv. za jeden provaz.⁴⁹ Ještě horší stránkou 50. let se staly práce v těžkých podmínkách jako např. doly, hutě či stavby silnic. Započaly i politické procesy, které skončily smrtí mnoha odpůrců komunistické strany, mezi něž patřila např. Milada Horáková.⁵⁰ Nelze mluvit asi o lepší stránce této doby, ale přece jen se události daly trochu do pohybu, a to hlavně po smrti J. V. Stalina a následně i československého prezidenta Klementa Gottwalda. K největším změnám došlo po XX. sjezdu sovětských komunistů v roce 1956, mezi něž patřil i konec izolace naší hudební scény.⁵¹

Proč tedy zlatá éra a uvolnění? Nástup prezidenta Antonína Novotného, přejmenování na Československou socialistickou republiku, uvolnění v kulturní sféře, reformy v hospodářství,

---

⁴⁸ NĚMEC, Václav a BAREK, David. Převrat roku 1948 a 50. léta. *Dějepis.com*. [online]. c1997 – 2021 [cit. 11.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/prevrat-roku-1948-a-50-leta/>

⁴⁹ CIVÍN, Jan. Československý komunistický režim v letech 1985–1989. *Středoevropské politické studie*. [online]. c2005 [cit. 11.3. 2021]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4107/6051>

⁵⁰ NĚMEC, Václav a BAREK, David. Převrat roku 1948 a 50. léta. *Dějepis.com*. [online]. c1997 – 2021 [cit. 11.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/prevrat-roku-1948-a-50-leta/>

⁵¹ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 248.

větší vliv západního světa.⁵² Důležitou součástí bylo založení týdeníků *Melodie* a *Mladý svět*, které informovaly o hudebních novinkách a často se v nich vyskytovaly hudební recenze. Roku 1964 Jiří Černý se svou ženou začali vysílat přes pražský rozhlas přehlídky písniček s názvem Houpačka.⁵³

„(...) muzikanti toužili hrát a publikum poslouchat, (...) často se produkce neobešly bez incidentů včetně zničených židlí.“⁵⁴

Hrát se mohlo opravdu skoro bez potíží. Existovala pouze profesionální či amatérská cesta. Aby byla kapela profesionální, musela projít tzv. kvalifikační zkouškou neboli přehrávkami. Většinou se kapela dostavila do sálu a předložila porotě seznam minimálně dvaceti skladeb. Pokud kapela dobře zahrála a přesvědčila porotu, dostala tzv. profistatut.⁵⁵ Amatérské skupiny musely sehnat zřizovatele (SSM nebo hasiči), který se stal jejich garantem a zodpovídal za kapelu, samozřejmě do té doby, dokud kapela neprovedla nějaký politický či jiný skandál. Ty opravdu neoficiální až zakázané kapely hrály načerno většinou ve sklepeních a byly bez šance na jakoukoliv veřejnou produkci. Často se tyto koncerty stávaly terčem policistů a kapelám hrozilo trestné stíhání.⁵⁶

Ke skandálům na koncertech docházelo zcela běžně. Publikum často neudrželo své emoce a začalo je dávat výrazně najevo, což vedlo k častým nepokojům. Např. na koncertě francouzského r'n'r zpěváka Johnnyho Hollydaye, kde příslušníci SNB čekali s obuškou, než se někdo z publika vynoří a nahlas se projeví. R'n'r byl stále pro mnoho lidí trnem v oku.⁵⁷

Asi nejdůležitějšími událostmi 60. let se staly hudební festivaly a přehlídky jako Beatové festivaly či Bratislavská Lyra. Pro bigbeatové kapely to znamenalo příležitost vystupovat na pódiiích s nejlepší aparaturou. Skutečně by se dalo hovořit o dekadě, která byla hudebníkům “nejblíže“ a na první pohled to tak skutečně vyzařovalo.

---

⁵² NĚMEC, Václav a BAREK, David. Přebrot roku 1948 a 50. léta. *Dějepis.com*. [online]. c1997 – 2021 [cit. 11.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/prevrat-roku-1948-a-50-leta/>

⁵³ HEJSEK, Lukáš. *--a pak přišel bigbít*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. s. 11.

⁵⁴ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 12

⁵⁵ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa I: od rekvalifikací k "nové" vlně se starým obsahem: (svědectví o českém rocku sedmdesátých let)*. Praha: Galén, 2015. s. 7.

⁵⁶ *Ibid.* s. 8–9.

⁵⁷ ŠEBO, Juraj. *Zlatá léta šedesátá*. Praha: Volvox Globator, 2012. s. 177.

„Léta 1968 a 1969 ukázala, že populární hudba, především její nejviditelnější střední proud, může za jistých okolností pro totalitní režim znamenat velkou hrozbu.“⁵⁸ Období let 1968 a 1969 znamenal bohužel převrat o velkých změnách. Docházelo k politickým personálním výměnám. Začaly se rozpouštět spolky, zakazovat různé interpreti, tvořil se seznam zakázané literatury a písní, přestal se vydávat čtrnáctideník *Melodie* a mnoho dalších publikací, politika velice dohlížela na jakékoliv kulturní akce, které musely splňovat ideologické podmínky.⁵⁹

Uvolněnost začátku 60. let se ke konci přetočila do doby tzv. normalizace. Pokud chtěli umělci vystupovat, museli být zařazeni do tzv. evidence umělců konkrétní umělecké agentury.⁶⁰ Mikoláš Chadima k této situaci dodává: „(...) cesty kapel a hudebníků se začínají rozcházet. Nastala prověrka charakterů.“⁶¹

Hovoříme o době, kdy mnoho big beatových kapel ukončilo svoji činnost. Mnoho z nich změnilo své anglické názvy kapel na české (*The Blue Effect* – Modrý efekt). Někteří umělci se vydali na sólovou dráhu a byli tak trochu nuceni se z big beatových uvolněných písní stylizovat do kultivovaných televizních pořadů, ve slušném oblečení a s písňovým textem bez smyslu.

2.2 Československá hudební scéna v 50. letech

Rozvoj populární scény po druhé světové válce u nás začal značně gradovat. Avšak nejednalo se ani zdaleka o svobodnou hudební scénu. Stále více na hudební produkci dohlížel politický systém a organizace, které schvalovaly repertoáry a muzikanty mající možnost tvorby. Schéma vzájemného ovlivňování jednotlivých složek si v 50. a 60. letech můžeme představit takto:

Autor + interpret ↔ schvalovací a dohlédací orgán ↔ zprostředkovatel ↔ posluchač⁶²

Co se stalo pro padesátá léta největším posunem byl rozvoj zvukového záznamu v podobě gramofonových desek a gramofonů. Důležitou značkou se stal *Supraphon*, který do konce roku 1960 vyrobil přes 67 milionů desek. Populární hudba byla podřizována kulturněpolitickým

---

⁵⁸ BLÜML, Jan. Státní politika versus populární kultura v Čechách na konci šedesátých let 20. století. In. SKALA, Petr. *Československé jaro 1968*. Naděje, sny, realita. Praha: Národní muzeum, 2008. s. 14.

⁵⁹ Ibid. s. 14.

⁶⁰ Ibid. s. 15.

⁶¹ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa I: od rekvalifikací k "nové" vlně se starým obsahem: (svědectví o českém rocku sedmdesátých let)*. Praha: Galén, 2015. s. 10.

⁶² KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 202

směrnícím, a i když byla pro výrobce desek značným prostředkem pro výdělek, museli se výrobci často setkávat s politickými tlaky a administrativními zásahy. Většina výrobců včetně *Supraphonu* se vůči populární hudbě liberalizovala až od druhé poloviny 50. let, kdy nastalo politické uvolnění.⁶³

V USA ve stejných letech dominoval swing, jazz a přicházející r'n'r. V naší poválečné zemi se vracelo k odkazu známé trojice J. Voskovce, J. Wericha a J. Ježka či k písním Karla Hašlera. Navazovalo se na hudební velikány jako B. Smetanu a A. Dvořáka. Hudba jako taková měla splňovat určitou dávku lidovosti a etických zásad, mimo jiné i politických socialistických zásad. Kolektivizace národa se projevovala i v produkci hudby. Nejlepším nástrojem bylo propojení lidových písní s tanci jako polka, tance v kruhu a vyjadřování společné radosti ze života. Těmto formám se také říkalo budovatelské písně. Jednalo se o způsob, jak všechny začlenit do stejného proudu a vyvolat tak kolektivní pozitivismus. Počátkem 50. let se tomu začalo říkat – estrádní hudba, provozovaná dle sovětského vzoru a zcela podporovaná režimem.⁶⁴

Základ populární hudby bychom zcela jistě našli v Osvobozeném divadle, v jehož čele stáli J. Werich s J. Voskovcem a hudební doprovod tvořil J. Ježka. Vedle chytlavých rytmů vynikal Jaroslav Ježek jazzovými instrumentálkami ve stylu swingových big bandů. Přesně tato hudba se v 50. letech stala důležitou součástí populární scény. Ježkův odkaz pak následovaly další profesionální big bandy a nejvýraznější složku tvořil právě swing, který se svou odlišností stal jakýmsi manifestem mladé generace. Zcela nejvýraznějším hudebním uskupením se stal orchestr Karla Vlacha, ve kterém postupně začalo působit mnoho výrazných muzikantů a zpěváků (J. Traxler, V. Hála, M. Chladil, Y. Simonová a další).⁶⁵

I když byl swing houpavého rytmu a znamenal menší začínající hudební protest, oproti big beatu se jednalo o zcela strnulou produkci hudby, kdy zpěvák a hudebníci stáli za tzv. pulty a jakýkoliv prudší pohyb či odlišnost nebyla přípustná. Přesně od toho se všechny pozdější big beatové kapely odprošťovaly a hudební scénu doslova rozpohybovali.

Vedle swingu však v 50. letech probíhala i éra jazzová, ve které bych zmínila soubor Czechoslovak Dixieland Jazz Band. V čele tohoto souboru stál mladý student Jiří Šlitr, který

---

⁶³ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 204–205.

⁶⁴ Ibid. 212–220

⁶⁵ DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá Fronta, 1981. s. 214–216.

pak velmi ovlivnil i malé scény.⁶⁶ Miroslav Vaněk píše, že jazz a později i r'n'r byly označovány jako: „(...) *úpadkové umění, importované z kapitalistického Západu.*“⁶⁷

Avšak, jazz ani swing nebyly režimem zcela přijaty kvůli přílišným americkým vlivům. Mnoho žánrů v 50. letech muselo doslova bojovat o svou existenci a prosazení na hudební scéně.⁶⁸ Vedle podporovaných estrádních orchestrů však fungovalo mnoho hudebníků zakázaných či nepřijímaných, kteří oslovovali mladší generaci a velmi přispěli k vývoji hudební scény v následujících 60. letech. Jedná se o tzv. malé scény, na kterých vystupovalo mnoho hudebníků bořících ideologii a prosazujících svobodu. Právě oni byli prvními, kdo poslouchal americký r'n'r, kdo napsal první r'n'r písně a zakládal první kapely, čímž vzniklo podhoubí big beatu. Teprve koncem 50. let zaznamenáváme uvolnění, které v hudbě znamenalo velký zlom a prostor pro nastupující rock.

2.2.1 Divadla malých forem

Divadla malých forem a jejich scény se staly dějišti, kde byl r'n'r respektován a provozován. Staly se útočišti mnoha herců, hudebníků a nadšenců, kteří dali samotnému big beatu ještě jiný směr a otevřeli mu dveře na reálná jeviště či filmová plátna. Právě tato divadla se stala místy, kde mohly big beatové kapely hrát a setkávat se. Vznikala zde vzájemná inspirace a zároveň se utvářely nové kapely, které byly pro big beat a 60. léta nejzásadnější.

*„Mladí lidé, kteří v sobě delší dobu nosili představu o svébytném uměleckém vyjádření svého vztahu k životu a k době, neměli do té doby tribunu. (...) Malá divadla vznikala proto, že měla co hrát.“*⁶⁹

První, kdo u nás začal produkovat, zpívat a skládat r'n'r byl roku 1956 Viktor Sodoma starší společně s Jiřím Suchým, kteří byli členi *Akord klubu v Redutě*. Oba stojí za první r'n'r písní *Tak jak plyne řeky proud* dle předlohy písně *Roc Around The Clock* od Billa Haleyho. Nechali se však inspirovat i mnoha dalšími interprety, a to hlavně E. Presleyem. Začaly vznikat r'n'r

---

⁶⁶ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 229.

⁶⁷ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 207.

⁶⁸ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998. s. 220.

⁶⁹ HERCÍKOVÁ, Iva. *Začalo to Redutou: z text-apelů Divadla Na zábradlí, divadla Semafor a Paravan*. Praha: Orbis, 1964. s. 184.

převzaté písně s českými texty, které skládal hlavně Jiří Suchý. Vznikly tak písně, *Co je to láska/ Don't Be Cruel, Hluboká vráska/ Goin' To The River* a mnoho dalších.⁷⁰ V dokumentu *BigBít V. Sodoma a J. Suchý* vzpomínají na své začátky, kdy před Redutou brzy začaly stát dlouhé fronty, jelikož se lidé dozvěděli, že jedině zde mohou slyšet r'n'r naživo. Dále dodávají, že nejspíše opravdu oni stojí za prvními r'n'r začátky u nás.⁷¹ Brzy na to však do své hudby r'n'r zapojil i Jiří Šlitr, který tvořil s J. Suchým jednu z nejdůležitějších dvojic malých scén. J. Šlitr začal psát první československé r'n'r písně s typickým tvrdým rytmem. Mezi ně patří *Marnivá sestřenice, Včera neděla byla* nebo *Mister Rock a Mister Roll*. Jelikož J. Šlitr předtím vedl i soubor Czechoslovak Dixieland Jazz Band, dokázal rychle reagovat na nové invence a příchod r'n'r uchopil velmi originálním způsobem. Během jedné dekády vzniklo tolik písní, že se S+Š rozhodli založit vlastní divadlo – *Semafor*. O Jiřím Suchým se psalo i v zahraničním časopise *Picture Post*, kde ho nazývali českým Elvisem.⁷²

Avšak po spojení dvojice S + Š se jejich tvorba v Semaforu ubírala trochu odlišným směrem. Nejednalo se o r'n'r jako spíš o chytlavé písně, a hlavně divadelní a hudební představení, která pro svou originalitu lákala mnoho lidí. I přesto Semafor poskytl útočiště pro mnoho big beatových kapel, které zde mohly hrát. Mnohdy zde vystupovali známí zpěváci jako Waldemar Matuška, Eva Pilarová, Karel Gott a další.⁷³ „*Semafor vychází důsledně ze zálib a temperamentu svého obecnstva. Je to mladé divadlo určené mladým lidem.*“⁷⁴

V 50. letech docházelo často i ke střetům s politickým systémem. Jeden z nejvýraznějších incidentů se stal ve vinárně Mánes, kde mladí tanečníci tancovali na r'n'r a podle všeho neuposlechli výstrah a pobuřovali společnost svým výstředním chováním. Tento incident sloužil jako výstraha všem, kdo bude mít co dočinění s r'n'r.⁷⁵ Jiří Bohuslav v dokumentu *Bigbít* vzpomíná: „*My jsme si párkrát skočili a najednou tam vtrhli, všechny nás tam posbírali, vytáhli jak králíky z nory (...) a už jsme jeli rovnou.*“ Nutno dodat, že tanečníci dostali trest několika měsíců ve vězení.⁷⁶

---

⁷⁰ SUCHÝ, Jiří. *Knižka, aneb Co mne jen tak napadlo*. Praha: Panton, 1986. s. 21.

⁷¹ *Bigbít*. 1.díl [online]. YouTube. Česká televize, 1998. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_uvGFcHu9Nk&list=PL1CBCFA868352D6C2&index=2

⁷² SUCHÝ, Jiří. *Knižka, aneb Co mne jen tak napadlo*. Praha: Panton, 1986. s. 21.

⁷³ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 210.

⁷⁴ HERCÍKOVÁ, Iva. *Začalo to Redutou: z text-appealů Divadla Na zábradlí, divadla Semafor a Paravan*. Praha: Orbis, 1964. s. 111.

⁷⁵ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 210.

⁷⁶ *Bigbít*. 3. díl [online]. YouTube. Česká televize, 1998, 0:37. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=A1WKgQs_80U&list=PL1CBCFA868352D6C2&index=3

„Mladé lidi nelze vychovávat tím, že budeme zužovat jejich obzor jednostrannými přednáškami o taneční písni s cílem – podle subjektivního názoru přednášejícího – přesvědčovat o tom, že ta která taneční píseň je o stupínek lepší než jiná.“⁷⁷

Vedle scén Reduty a Semaforu však začaly působit i další malé scény, které s big beatem úzce souvisely. Mezi ně patří např. Divadlo Na zábradlí, ve kterém nějaký čas působil Jiří Suchý s Ivanem Vyskočilem a svou premiéru si zde roku 1958 vysloužila hra *Kdyby tisíc klarinetů*, jež byla i následně zfilmována s mnoha zpěváky a herci malých scén. Po odchodu J. Suchého se v divadle prosazoval šanson v podání Ljuby Hermannové a později zde našli útočiště autoři jako Miloš Macourek nebo Václav Havel, který se po big beatové éře stal symbolem undergroundu.⁷⁸

Dalším divadlem malých scén bylo například divadlo Paravan známé pro své kabaretní výstupy interpretů tzv. Červené sedmy. Vynikalo svým vyhroceným humorem a nejrůznějšími literárními pořady jako např. *Všichni moji dřeváci*.⁷⁹

Později pak narážíme na divadla malých scén, která vycházela z odkazu 50. let či na ně navazovala v podobě známých komických a tvůrčích dvojic. V roce 1963 se big beatu dostává největšímu rozmachu. Výraznou dvojicí v Klubu Olympic byli Šimek a Grossmann, kteří vytvářeli pravidelný program r'n'r hudby. V Semaforu se uvádějí big beatové kapely, jako Olympic, a také divadelní pásma doprovázená big beatovou hudbou – *Ondráš podotýká*.⁸⁰

Většina těchto divadel na svých scénách produkovala protestní umění určené hlavně proti komunistické straně a v jejich čele stálo mnoho hudebníků a tvůrců, kteří se stali symboly populární scény ať už big beatové, tak následně rockových a undergroundových let 70. a 80. Mezi tato divadla patří: Studio Ypsilon, Sklep, Rokoko, Semafor, Na zábradlí, Paravan, Husa na provázku a mnoho dalších.⁸¹

---

⁷⁷ VÁLEK, Jiří. Taneční hudba a mládež. *Melodie*. Praha: Orbis, 1963, č.1., s. 3–5.

⁷⁸ HERCÍKOVÁ, Iva. *Začalo to Redutou: z text-appealů Divadla Na zábradlí, divadla Semafor a Paravan*. Praha: Orbis, 1964. s. 41–44.

⁷⁹ *Ibid.* s. 186.

⁸⁰ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 25–26.

⁸¹ Příspěvatelé Wikipedie. Divadla malých forem. In. *Wikipedie*. [online]. Wikipedie: otevřená encyklopedie, c2020. [cit. 6.4. 2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Divadla_mal%C3%BDch_forem

3 Československá big beatová „scéna 60. léta“

Big beatové éře předcházela dlouhý vývoj, který dal tomuto stylu určitý náboj, který v lidech vzbuzoval revoltu a možnost projevení svého názoru. Vedle malých scén a jejich interpretů, se začala od poloviny 50. let formovat druhá linie vznikajícího big beatu. V jejím čele stojí hudebníci a amatéři, kteří r'n'r prosazovali ve zcela novém a odlišném pojetí. Texty amerických hitů přepisovali doma u rádia a potají zakládali kapely doma ve sklepě nebo pod zapsáním u určitého sdružení. První odvážlivci se pak s big beatem odhodlali vyrazit na pódia, čímž se strhla vlna zcela nové hudební éry, a tím byl big beat 60. let.

V této době již J. Suchý dávno zpíval r'n'r na pódiiích malých scén. V Československu se tato hudba začala dostávat teprve do povědomí. Mladší generace, především studenti, si však r'n'r přisvojili velmi rychle. Mezi první důležité osobnosti, kteří od útlého mládí r'n'r poslouchali a potají nacvičovali, patří Pavel Bobek a Michael Volek (Miki Volek). P. Bobek již od 50. let dennodenně poslouchal zahraniční stanice a vše o r'n'r pilně zapisoval. Byl tedy jeden z prvních, kdo znal všechny texty od E. Presleyho, J. Lee Lewise, Billa Haleyho a dalších.⁸² Miki Volek byl r'n'r fascinován natolik, že již od třinácti let doma simuloval nemoc, jen aby mohl poslouchat zahraniční stanice se záznamy koncertů.⁸³ K jeho osobnosti patří především feeling a výrazná image. Jeho kapelu Crazy Boys navštívilo až 3 000 diváků, kteří v této době spustili nevídané ovace. Mikiho Volka označujeme jako „*nekorunovaného krále českého rock and rollu.*“⁸⁴

Koncem 50. let začalo vznikat velké množství kapel, které se stylizovaly do amerických a britských hudebních vzorů. Přelom 50. a 60. let znamenal odstup od estrád a orchestrů. Mladé amatérské kapely chtěly na pódiu doslova řvát a tančit. U big beatových kapel byla doba jejich trvání velmi různorodá. Vše totiž ovlivňoval hlavně politický systém, což přinášelo povinnou vojenskou službu, v horším případě úplné zakázání či omezování kapely. Proto se v tomto období setkáváme s kapelami, které na scéně působily jeden či dva roky a následně se jejich členové rozmístili do nových či již zasetých big beatových kapel, což přinášelo neustálé ovlivňování a inspiraci.

---

⁸² LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 11.

⁸³ *Ibid.* s. 10.

⁸⁴ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 249–250.

3.1 Kapely big beatové éry a jejich členové

Hlavním dějištěm big beatu se stala Praha, kde počátkem 60. let začalo vznikat velké množství big beatových kapel.⁸⁵ Většina z nich vznikala už na základních školách, kde se mladí kluci stylizovali hlavně do podoby The Beatles. Tato doba s sebou vedla i obavy u rodičů, kteří se strachovali o svou dorůstající mladistvou generaci. Big beat se začal označovat jako chuligánská hudba, která není dobrým nástrojem k vychovávání mladé generace.⁸⁶

Avšak jedna z prvních big beatových kapel složená ze studentů vznikla mimo Prahu na poděbradské fakultě. V čele kapely stáli Petr Kaplan a Pavel Chrastina a dali si jméno Samuels band.⁸⁷ Název kapely byl odvozen od jejich prvního vlastnoručně postaveného zesilovače. Basu dokázali zelektronizovat pomocí violoncella s gramofonovou přenoskou do ozvučnice.⁸⁸ V dokumentu *Bigbít* pak zakládající členové vzpomínají na první vystoupení roku 1959 v Poděbradech pod křídly ČSM, kde během koncertu rozpochybovali publikum natolik, že v sále zůstala hromada židlí a stolů a vedle nich se tančilo na r'n'r hity, a to hlavně na *Jailhouse rock*.⁸⁹ Samuels Band byla skutečně první kapela složená z amatérských hráčů, kteří se velmi zasloužili o následný vývoj big beatu. Kapela byla roku 1960 zakázána.⁹⁰

Začínající kapely v této době cítily nutkání s takovouto protestní hudbou začít a dát tak najevo svůj postoj. V Praze vznikalo mnoho kapel začínajících v podobném rázu jako Samuls Band. Mezi ně patřila kapela Sputnici v čele s Tomislavem Vašíčkem a s kytaristou Petrem Jandou. Sputnici vyčínivali svými českými texty, čímž připomínali éru Suchého a Šlitra. Pravdou je, že tato kapela celkem nezapadala do konkurujících anglicky zpívajících kapel. České texty jim sice slávu nepřinesly, zato Sputnici nečelili takové politické kritice.⁹¹ Ačkoliv Sputnici nebyli až tak výraznou kapelou, vystřídal se v ní mnoho začínajících big beatových hudebníků.⁹²

---

⁸⁵ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 12.

⁸⁶ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa I: od rekvalifikací k "nové" vlně se starým obsahem: (svědectví o českém rocku sedmdesátých let)*. Praha: Galén, 2015. s. 13.

⁸⁷ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 9.

⁸⁸ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 11.

⁸⁹ *Bigbít*. 4. díl [online]. YouTube. Česká televize, 1998, 0:10. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=_a8ecgWEWWho&list=PL1CBCFA868352D6C2&index=4

⁹⁰ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 10.

⁹¹ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 11–12.

⁹² KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 12.

Mezi prvotní kapely řadíme i pražské Komety, kde působil saxofonista z bývalých Sputniků, Jan Obermayer. Zpěvákem kapely se stal Jan Svrček. První kapela, která se seskupila v Praze z již předchozích big beatových kapel, byla EP HI – FI, kde působili Kaplan a Chrastina z rozpadlých Samuels. V čele kapely stál Pavel Sedláček, který v roce 1962 přestoupil do Semaforu.⁹³

Typické pro big beatové kapely byla i určitá stylizace do největších r'n'r hvězd. Vše se většinou odvíjelo od zpěváka, který si vybíral písničky tzv šité na tělo. Pavel Bobek označil Petra Kaplana za Chucka Berryho, Miki Volek svým výrazem připomínal Little Richarda, Pavel Bobek hlasově inklinoval k Buddy Hollymu. Jelikož mnoho kapel bylo odtrženo od reality a nevěděly, zda existují další kapely stejného rázu, bylo pro ně pak mnohem větším překvapením, motivací a inspirací vzájemné setkání.⁹⁴

Roku 1961 vznikla kapela Mikiho Volka – Crazy Boys, kde se objevuje Ladislav Štáidl či klavírista Mirek Berka. Miki Volek byl znám pro své extravagantní vystupování a velmi divoké chování. Dalším uskupením pak byla studentská kapela FAPS v čele s Pavlem Bobkem. Velmi originální scénografii a vystupování volila i kapela Hell's Devils. Výraznou kapelou na malých scénách, kde se vystřídalo mnoho muzikantů z již zmíněných kapel, byla kapela Karkulka. Nejvýraznějšími zpěváky Karkulky pak byl Karel Černoch, ale i Yvonna Přenosilová či kytarista a zpěvák Viktor Sodoma.⁹⁵

První kapely, první koncerty, první seznámení se s big beatem, to vše vedlo k vyzdvihnutí určitých hlavních hvězd. Kapely začaly měnit svá uskupení, což vedlo k větší profesionalitě, a hlavně k popularitě.⁹⁶ Mít big beatovou kapelu byl i určitý styl a móda, ke které jste potřebovali kytaru, bicí a zpěv, a pokud to aspoň trochu znělo, mohli jste vystupovat. Hrál se hlavně pocitově jen z převzatých nahrávek.⁹⁷ Nikdo nevěděl, jak r'n'r vypadá, ale československá hudební scéna si ho dokázala osvojit po svém. Kapely sice připomínaly Beatles či r'n'r hvězdy, přinesli však do této hudby i kus svého pojetí a chťiče.

---

⁹³ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 12–14.

⁹⁴ *Bigbít*. 4. díl [online]. YouTube. Česká televize, 1998, 5:50. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=_a8ecgWEWHo&list=PL1CBCFA868352D6C2&index=4

⁹⁵ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 15–17.

⁹⁶ *Ibid.* s. 18.

⁹⁷ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 211–213.

„Někdo chtěl, aby se jen řvalo
Někomu je pouhé řvaní málo
Prázdné řvaní je tak dobré pro psa
Správné řvaní musí mít obsah
Se tam zamotá kousek života
Jenž je beat
Kapela Sputniki, píseň *Hrajte mi beat*⁹⁸

Ve výše zmiňované kapele Sputniki zahájil roku 1961 svojí kytarovou éru i jeden z našich hlavních big beatových muzikantů, Petr Janda. Roku 1963 však Petr Janda společně s Pavlem Chrastinou odcházejí a zakládají kapelu Big Beat Quintet, která se věnovala převážně instrumentálním skladbám. Občasně v kapele hostoval zpěvák Pavel Bobek, který často spolupracoval s hudebníky ve sklepních prostorách vršovického domu, kde se tvořila významná část pražské big beatové hudby, a kde Pavel Bobek objevil klavírní big beatovou hvězdu, Miroslava “Bédu“ Berku.⁹⁹ Právě on, Petr Janda, Jiří Laurent, Miloslav Růžek, Jaromír Krempíř, Pavel Chrastina a František Čech roku 1963 zakládají kapelu Olympic.¹⁰⁰ Tato kapela se stala průlomovou díky svým českým textům, které napsal převážně Petr Janda a stala se zlatou střední cestou mezi styly, čímž ovlivnila velkou část mladá generace.¹⁰¹ I když kapela své obsazení mnohokrát přeměnila, funguje ve stejném big beatovém duchu dodnes.

Rok 1963 byl přelomový. V Praze existovalo již 115 big beatových kapel.¹⁰² Kapely mezi sebou vystřídaly mnoho hudebníků, vyzdvihly se první hvězdy, mnoho kapel se ustálilo a našlo svůj styl. Všichni hráli big beat, ale každý byl něčím odlišný. Konaly se Big beatové festivaly, hudba byla lidem nejbliže za posledních několik dekád. Další výraznou hvězdou české scény byl i Petr Novák, který působil v kapelách George and Beatovens a ve Flamengu. Jiří Černý tohoto zpěváka zařadil i na přední příčky svého pořadu Houpačka.¹⁰³ Kapela Flamengo se však začala stylizovat do ostřejších a pronikavějších vzorů, jako skupina Cream či zpěvák Jimi Hendrix. Petr Novák poté počestvoval písně kapely Beatles, avšak nejvýraznějším se stal až po příchodu

---

⁹⁸ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 24.

⁹⁹ TŮMA, Jaromír. *Čtyři hrají rock. Jasná zpráva o kapele Olympic*. Praha: Panton, 1986. s. 36–37.

¹⁰⁰ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 12.

¹⁰¹ DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá Fronta, 1981. s. 221.

¹⁰² TŮMA, Jaromír. *Čtyři hrají rock. Jasná zpráva o kapele Olympic*. Praha: Panton, 1986. s. 37.

¹⁰³ GRACLÍK, Miroslav. *Petr Novák klaunova zpověď*. Praha: XYZ, 2010. s. 18–19.

jeho pozdějších slavných hitů, *Náhrobní kámen* či *Klaunova zpověď*.¹⁰⁴ Big beat se netvořil jen v Praze, ale po celém Československu. Velký vliv na celou big beatovou éru měly i slovenské kapely. Jednou z nich byla kapela Beatmen, která patřila do klasického beatlesovského stylu a zaměřovala se na vícehlasý zpěv. Beatmeni se stali velmi osobitou kapelou, která velmi rychle prorazila do celého Československa a později i do zahraničí.¹⁰⁵ Její zakládající člen, Dežo Ursiny, se přezdíval jako „*hudební intelektuál, který předbíhal svou dobu*.“¹⁰⁶

Československý big beat se měnil ze dne na den, každý měsíc vznikaly další a další kapely. Od poloviny 60. let na naší scéně působilo mnoho profesionálních kapel, které mezi sebou trhaly rekordy a úspěchy na jevištích. Od mnoho zmiňovaných pražských kapel, kterým vládl Olympic, Framus Five, Flamengo, Rebels, The Blue Effect a další, přes moravské big beatové skupiny jako Bluesmen z Olomouce, kde hostovala zpěvačka Hana Ulrychová či brněnská kapela Synkopy 61 až ke slovenským kapelám Beatmen, Soulmen a Prúdy.¹⁰⁷ Tyto kapely nejvíce svým stylem uchvátily publikum, zařazovaly se na přední příčky festivalů a přehlídek. Mnoho z nich dostalo angažmá ze zahraničí (Beatmen, The Matadors). Druhá polovina 60. let se značně odlišovala od prvotního r'n'r nadšení. Lidé už si na novou hudbu zvykli, po druhém big beatovém festivalu vývojová big beatové křivka zmírnila svůj vzestup. Nejznámější kapely natočily přelomová alba, ale jejich tvorba již nestoupala.¹⁰⁸ V 60. letech se zrodilo mnoho hvězd (Vladimír Mišík, Radim Hladík, Petr Janda...), natočily se přelomové filmy jako *Starci na chmelu*, světem hýbala témata jako vietnamská válka a hnutí hippies. Kapela The Beatles ovlivnila hudební scénu natolik, že od roku 1963 vznikl nový pojem Beatlemania.¹⁰⁹

Zlatá šedesátá byla odrazem nejen hudby, ale i společnosti a dalších příbuzných odvětví, která v této době dostala svůj prostor pro vyjádření. Na přelomu 60. a 70. let však mnoho big beatových kapel ukončilo svoji činnost. Hudba přestala být podporována v takové míře. Kapely musely skládat rekvalifikační zkoušky, měnit názvy, situace přestávala být uvolněná.¹¹⁰

---

¹⁰⁴ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 36.

¹⁰⁵ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 34.

¹⁰⁶ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 225.

¹⁰⁷ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 42.

¹⁰⁸ KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981. s. 49.

¹⁰⁹ DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá Fronta, 1981. s. 161.

¹¹⁰ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 65–67.

Pro tuto práci jsem vybrala big beatové kapely, které se určitými směry vymezovaly od ostatních. Jejich tvorba byla pro vývoj československé hudební scény velice zásadní a jejich tvůrci přinesli do hudby právě to, čemu se říká big beat.

3.1.1 Synkopy 61

Synkopy 61 je brněnská big beatová kapela, která vznikla roku 1960. Její základ tvořili náctiletí chlapani, kde hlavním zakladatelem byl Petr Směja. Jejich název byl převzat dle hudebního amerického filmu *Synkopy*. Hlavní smysl kapela vnímala v úderu na druhou dobu – synkopa.¹¹¹

První obsazení kapely: Pavel Smílek – klavír, Petr Směja – el. kytara, Miloš Orság – tahací harmonika, Petr Fischer – klarinet, Pavel Pokorný – housle a Jiří Rybář – bicí. Pozdějším výrazným členem se stal Jan Čarvaš hrající na basu. V této době obecně nebylo jednoduché sehnat prostor pro zkoušení, dobré nástroje ani aparaturu. J. Rybář proto začínal bubnovat do židlí a hrálo se v podstatě tam, kde je zrovna nechali.¹¹²

Synkopy 61 však nebyli od začátku čistě big beatovou kapelou. Začínali spíš jako orchestr, který měl i své pulty s logem kapely. První koncert kapely se odehrál 25. ledna 1962 v Brně. Dostali se pod křídla brněnské Vlněny, což odstartovalo jejich kariéru. Kapela začala být velice známá po celém Brně a okolí. Petr Směja si od začátku vedl průpravný deník, kam zapisoval údaje o jejich složení, vystupování i honorářích. Kapela měnila číslici dle měnícího se roku (61, 62...). Synkopy sice hráli i převzaté r'n'r interprety, jako Chucka Berryho, začínali se však více proslavovat i svými vlastními písněmi. Mezi ty první patří – *Plný hrnek kávy*, *Madison 22*, *Štěstí*, *Orion* atd. Největší zlom však přišel společně s beatlemanií a velkou inspirací v kapelách Rolling Stones, The Beatles a Shadows. Pro kapelu to znamenalo naprosté odtrhnutí od pultíků a nepohyblivosti na pódiu. Synkopy 61 přešli jednohlasně ke změně image – k big beatu. Kapela tenkrát prohlásila: „*Petře, my chceme hrát bigbít! A vestoje!*“¹¹³

Co však přinesla tato kapela pro bigbít naprosto ojedinělého?

---

¹¹¹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 13.

¹¹² Ibid. s. 13–14.

¹¹³ Ibid. s. 14–21.

Jiří Černý zpěváka Synkop 61, Michala Poláka, označil takto: „*Zážitkem je zpěv Michala Poláka, ze Synkopy 31, který by od minuty mohl nastoupit u Beach Boys. Ve vícehlasém zpěvu patří primát Synkopám 61.*“¹¹⁴

Přirovnání Synkop 61 k americkým Beach Boys se rychle uchytilo. Beach Boys, stejně jako Synkopy 61, prvotní skladby přejímali od Chucka Berryho. Rozdílnost tkvěla rozhodně v textech písní. Beach Boys jsou známí především pro svůj kalifornský způsob hudby, a to hlavně pro tzv. surfový styl a „hot rods“, v překladu – oslava všeho. Jejich první skladba nesla název *Surfin' Safari* a z většiny jejich písní doslova srší dobrá nálada, slunce a uvolněnost.¹¹⁵ Oproti tomu Synkopy 61 skládali více úderné písně, kolikrát i s hlubší tematikou než Beach Boys. Příkladem poslouží píseň *Válka je vůl*, která značně ukrývá protestní tematiku.¹¹⁶

Co však tyhle kapely nejvíce spojuje a díky čemu se Synkopy 61 jednak vymezovali, byl zpěv.

Beach Boys se velice zasloužili o rozvoj moderní vokální harmonie a zpěv pro ně byl na takové výši úspěšnosti, že se pro ně stal nedílnou součástí, že se díky tomu stali lehce rozpoznatelnými. Skvěl vyplňovali hluboké hlasy od basu až po e', až po falzetové čisté tóny d'.¹¹⁷ Synkopy 61 byli pro svoje vokály a náročné zpěvy vyčnívající kapelou. Nebylo zvykem, aby big beatová kapela měla více zpívajících členů. V Synkopech však zpíval každý muzikant. Pěveckou podporu navýšili Synkopy 61 v 70. letech po příchodu Oldřicha Veselého, kdy se kapela orientovala mnohem více na Beach Boys a hlavně na kapelu Uriah Heep, z jejichž repertoáru převzali slavnou píseň, *Easy Livin' (Bílý vrány)*. Zajímavostí je, že Oldřich Veselý byl pak přetáhnut do kapely Blue effect (Modrý efekt) Radimem Hladíkem. O. Veselý získal přezdívku „*Lehce zasmušilý kumštýr famózního hlasu*“¹¹⁸

Zpěvák Synkopy 61, Michal Polák, v dokumentu *A bylo nám hej* vzpomíná, že kapela na zkouškách většinou nesáhla na nástroje a pilovala pouze zpěv a vokály. Na koncertech se poté publikum doslova posadilo na zadek.¹¹⁹ Faktem tedy zůstává, že Synkopy 61 nejvíce big beatovou éru obohatili o propracované náročné zpěvy a vokály a o mnoho vlastních textů zpívaných převážně v českém jazyce. Často se objevovali na předních příčkách beatových

---

¹¹⁴ PACOVSKÝ, Jaroslav. Z Beat festivalu. *Mladý svět*. Praha: Mladá fronta, 1959–2005. č.1. s. 5.

¹¹⁵ ČERNÝ, Jiří. *Hvězdy tehdejších hitparád*. Praha: Panton, 1989. s. 167.

¹¹⁶ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 72.

¹¹⁷ ČERNÝ, Jiří. *Hvězdy tehdejších hitparád*. Praha: Panton, 1989. s. 168.

¹¹⁸ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 241–244.

¹¹⁹ *A bylo nám hej*. [online]. Česká televize, 2017, 7:26. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

festivalů. Svoji koncertní dráhu téměř nepřerušeno táhnou dodnes. Dne 15.3. 2021 bohužel zemřel původní zpěvák Synkop, Michal Polák.

Největším úspěchem kapely bylo jednoznačně účinkování na varšavském festivalu konaném v roce 1966, na který kapela vzpomíná v dokumentu *A bylo nám hej*. Petr Směja vzpomíná na publikum činící 30 000 diváků, ostatní členové pak na pocit naprosté svobody a euforie.¹²⁰

V knize *Synkopy 61 a bylo nám hej* Jiří Vondrák popisuje kapelu takto: „*Až se někdo za dalších padesát nebo sto let ohlédne a bude se chtít pyšnit, pochlubit něčím z novodobé hudební klasiky, najde v oblasti vážné hudby světově proslulého Leoše Janáčka a v oblasti lehké múzy i první kapelu, která existovala podstatnou část věku naší republiky a upadla navždy – v nezapomnění – Synkopy 61!*“¹²¹

3.1.2 The Blue Effect

Kapela Blue Effect spadá do skupiny big beatových kapel vznikajících koncem 60. let. Předchůdcem Blue Effect byl název Special Blue Effect nazvaný dle tzv. „modré knížky“, kterou měli všichni tehdejší členové. Toto uskupení vzniklo roku 1968 a v jeho čele stál Radim Hladík – sólová kytara, Miloš Svoboda – dvanáctistrunná el. kytara, zpěv, Jiří Kozel – baskytara, zpěv, Vlado Čech – bicí a sólový zpěvák Vladimír Mišík.¹²² Kapela pod názvem Blue Effect se stala rozhodně známější až v 70. letech, kdy se přiklápěla hlavně k tvrdší hudbě, a to k rocku. Avšak její základ a původ vychází čistě z vrcholného big beatu. Hovoříme o době, kdy byla československá rocková scéna velmi průbojná a jedna z nejlepších a nejprofesionálnějších z okolních států. I přesto se koncem 60. let rozpadlo mnoho big beatových kapel, ať už z profesního či politického důvodu. I publikum cítilo vlnu čehosi nového a big beat zapadl do pozadí.¹²³

Nejvýraznějšími osobnostmi této kapely byli bezprostředně Radim Hladík a Vladimír Mišík. Oba, ještě před založením Blue effectu, budovali svoji kariéru u kapely The Matadors, jejíž styl si poté částečně osvojili i v Blue Effectu. Hladík s nimi dokonce absolvoval hudební dráhu do NDR. Naučil se pracovat s profesionální aparaturou a stal se jedním z nejlepších kytaristů. Po

---

¹²⁰ *A bylo nám hej*. [online]. Česká televize, 2017, 8:35. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

¹²¹ VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019. s. 410–412.

¹²² GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 62–63.

¹²³ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 63.

návratu však z The Matadors odešel a založil Blue Effect. Mišík mezitím začal zpívat u kapel George And Beatovens a Flamengo. Kapela se poprvé objevila v Music F Clubu, kde předvedla hlavně svoji zvukovou odlišnost. Často totiž využívali nástroje, které byly pro big beat zcela netypické, a to např. foukací harmoniku, varhany, zobcové flétny apod. Kapela Blue Effect začala být veřejností označována za underground, tedy za něco zcela odlišného a nového, co má v sobě prvky big beatu a zároveň nového stylu.¹²⁴

*„Byl to opět gigantický a mystický Radim Hladík a nová skupina Blue Effect, další důkaz progresivity našich skupin, právem ohodnocený jako objev roku.“*¹²⁵

Kapela Blue Effect se pak roku 1969 stává velmi známou díky 2. československému beatovému festivalu, kde je Hladík vyhlášen za nejlepšího kytaristu. Mišík byl znám především pro svůj výrazný projev a zpěv, kdy mezi jeho texty patřily i anglické písně: *Sunny Grave*, *Sun Is So Bright*, *Snakes* apod. V jejich produkci však vzniklo i mnoho českých známých písní, jako *Sluneční hrob*.¹²⁶ Radim Hladík čerpal inspiraci i u známého kytaristy Jimmy Hendrixe. Big beatové kapely se sice stylizovaly do zahraničních interpretů, ne vždy to však byla šťastná volba a Hladík je toho příkladem. I když jeho kytarová sóla v Československu trhala rekordy, nikdy nedokázal předvést výkony shodné s J. Hendrixem.¹²⁷ I přesto se jedná o kapelu, která se řídila vlastní tvorbou a nemá přesný zahraniční vzor, jako např. Synkopy 61 u Beach Boys.

Blue Effect prošel i několikrát změnou názvu, kdy nejvýraznější proběhla začátkem 70. let, kdy se kapela musela přejmenovat na Modrý efekt (dle normalizačních předpisů). Dalším zlomem se stala rozepře Vladimíra Mišíka a Radima Hladíka, po které Mišík odchází z kapely.¹²⁸ Na místo zpěváka byl přijat zpěvák a klávesista Lešek Semelka a později byl doslova přetažen další zpěvák, Oldřich Semelka ze skupiny Synkopy 61. Tím pádem vzniká velmi silná dvojice a Modrý efekt se vydává napříč novým směrem.¹²⁹

Dovoluji si říci, že tímto přerodem se kapela naprosto odchýlila od big beatu. Jeho základ je v kapele silným prvkem hlavně v počáteční tvorbě, avšak postupem času kapela nabrala na popularitě především díky měnící se populární scéně, jíž dominoval rock.

---

¹²⁴ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 55.

¹²⁵ SÝKORA KŘTITEL, Jan. 2. čs. beat festival. *Aktuality a melodie*. Čtrnáctidenní příloha časopisu Melodie. Praha: Orbis, 1969, č.1., s. 1.

¹²⁶ *Ibid.* s 62–63.

¹²⁷ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010. s. 224.

¹²⁸ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 67.

¹²⁹ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 63–64.

Proč je tato kapela tolik zásadní pro naši hudební scénu? Blue Effect se totiž proměňoval neustále od svého založení, a to díky všem muzikantům, kteří v kapele účinkovali. Nikdy tato kapela nezůstala u jednoho stylu a nechala se ovlivnit jak big beatem, tak i rockem či lidovou hudbou. Až do dnešní doby se v kapele vystřídali muzikanti jako: V. Mišík, R. Hladík, O. Veselý, L. Semelka, L. Pospíšil, J. Kratochvílová, P. Janů, D. Koller a roku 2004 i mladá kapela Choc Ice, což Blue Effect opět vyzdvihlo na koncertní scénu.¹³⁰ Díky všem těmto muzikantům se tato kapela stala nadčasovou.

3.1.3 Framus Five

Kapela Framus Five patří do období kolem roku 1963, kdy r'n'r zcela ovládl mladou generaci a skoro na každé škole začínaly vznikat první seskupení dle vzoru Elvise Presleyho. Jinak tomu nebylo ani u Michala Prokopa, Jiřího Grose a Ivana Trnky, kteří jakožto spolužáci z gymnázia spolu založili kapelu a začali se učit první r'n'r písně u Michala Prokopa v bytě. Kapela svůj název zvolila dle německých kytarových strun – Framus.¹³¹

U této kapely byl charakteristický dominantní výrazný sólový zpěv v podání Michala Prokopa. Celá kapela a hlavně M. Prokop se nechali zcela ovlivnit Rayem Charlesem. Tento černošský hudebník byl v 60. letech na vrcholu své kariéry a Michal Prokop začal napodobovat jeho způsob zpěvu. Za nedlouho se Michalu Prokopovi začalo přezdívat “český Ray Charles“. Michal Prokop se navíc tomuto přirovnání nebránil, jelikož sám přiznal, že je Charlesovou tvorbou ovlivňován dodnes.¹³²

Framus Five často měnila své obsazení, avšak nejvyššího hudebního úspěchu dosáhla v roce 1967, kdy se zúčastnili přehlídky v pražském F Clubu ve složení: Michal Prokop – zpěv, Ivan Trnka – klavír, Ladislav Eliáš – baskytara a Petr Klarfeld – bicí. Nutné dodat, že v tomto složení byli ihned pozváni na 1. Československý beat festival, kde Michal Prokop obsadil první místo za nejlepšího zpěváka. Kapela totiž vycházela nejen z černošského rhythm & blues, ale značně rozšířili i dechovou sekci v čele s altovou flétnou a trombonem. Jejich tvorba se skládala především ze zahraničních anglických a amerických interpretů, čímž u nich došlo k fúzi big

---

¹³⁰ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 62–67.

¹³¹ ČÍSAŘ, Jaroslav. *Blues o spolykaných slovech (až si pro mě přijdou funebráci): knížka o zpěvákovi Michalu Prokopovi a skupině Framus Five*. Ústí na Orlicích: Oftis, 2003. s. 16–20.

¹³² Ibid. s. 18.

beatu, soulu a rhythm & blues. Vedle Raye Charlese, jenž je ovlivnil nejen v hlasovém projevu, ale i v typickém klavírním doprovodu, se kapela stylizovala do kapely Animals a muzikantů Spencera Davise či Wilsona Picketta. Vedle ostatních kapel big beatové éry působili Framus Five jako nejvíce ovlivněná kapela černošskou hudbou. Postupně svůj styl začali přejímat i od: Arethy Franklin, Muddy Waterse, Joe Cockera Johna Lee Hookera.¹³³ Největším mezníkem určující, kam se bude ubírat hudba Framus Five, byl bezprostředně koncert anglického souboru Manfred Mann roku 1965 v Praze. Tehdy se na koncertě strhl skandál a hudební šílenství vyvolané účastí Veřejné bezpečnosti. Michal Prokop měl však po zážitku z tohoto koncertu jasnou vizi pokračování Framus Five. Začal při vystoupeních hrát na foukací harmoniku, a ještě více svou tvorbu ukotvil v rhythm & blues.¹³⁴ Mezi nejslavnější hity, které zařadili do svého repertoáru, patřily: *Halelujah I Love Her So, I Believe To My Soul, Nobody Knows You, Hit The Road Jack* atd.¹³⁵

Jako všechny big beatové kapely, tak i Framus Five nejvíce ovlivnil přelom 60. a 70. let, kdy většina kapel ukončila hudební činnost, přejmenovávala se či musela zcela změnit svůj repertoár. To byl případ i Framus Five, jelikož veškeré anglické texty byly zakázány. Kapela Framus Five se nakonec roku 1970 rozpadá.¹³⁶

Framus Five přinesli hudební scéně především propojení nejrůznějších žánrů a stylů. Na hudební špičku se zapsali hlavně díky zpěvákovi, Michalu Prokopovi, který v Československu hlasově neměl konkurenta. Dodnes Michal Prokop koncertuje a původní styl Framus Five z jeho vystupování nevymizel. V rozhovoru M. Prokop dodává, že nejvíce kapele Framus Five zlomila vaz právě doba normalizace a příchod vlastní autocenzury. Období 60. let, které mu přinášelo štěstí z produkce hudby, náhle vystřídala beznaděj a nesvobodu možnosti vlastního vyjádření.¹³⁷

Zajímavým faktem se pro Michala Prokopa a kapelu Framus Five stal koncert Raye Charlese v Praze, po kterém Prokop prohlásil, že možnost vidět jeho vzor vystupovat naživo zcela změnilo jeho pohled na produkci takovéto hudby a tím si sám uvědomil, že hudbu, kterou do té

---

¹³³ CÍSAŘ, Jaroslav. *Blues o spolykaných slovech (až si pro mě přijdou funebráci): knížka o zpěvákovi Michalu Prokopovi a skupině Framus Five*. Ústí na Orlicích: Oftis, 2003. s. 21.

¹³⁴ Ibid. s. 21–22.

¹³⁵ Ibid. s. 33.

¹³⁶ Ibid. s. 44–50.

¹³⁷ JEŽEK, Vlastimil a SKÁCEL, Ondřej. Michal Prokop: Normalizace nám zlomila vaz víc než padesátá léta, kdy bylo jasné, kdo je nepřítel. In. *iROZHLAS*. [online]. Praha: Český rozhlas, c14.2. 2021. [cit. 8.4. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/hudba/michal-prokop-zpevak-politik-normalizace_2102140956_pj

doby provozoval, dělal z velké části špatně.¹³⁸ Otázkou zůstává, jak by tento fakt ovlivnil ostatní big beatové kapely 60. let, které kolikrát své zahraniční vzory nikdy neviděly a pouze propojily zvukovou stránku se svojí vizí. Nejdůležitějším aspektem, který zpěváky vedl k určitému vymezení a k originalitě, byl jednoznačně vliv hudby, kterou daný interpret poslouchal. Michal Prokop svůj černošský feeling přikládal nejen k daru od přírody, ale hlavně k jeho vztahu k jazzu. Tento styl poslouchal již od útlého mládí a výrazně se projevoval v jeho projevu. Vedle jazzu však Framus Five náleží prvenství v interpretaci rhythm & blues, což je žánr nejvíce typický právě pro Raye Charlese. Michal Prokop se často setkával s kritikou, že pouze kopíruje černošské zpěváky. Avšak, nejdůležitějším faktem u big beatových interpretů zůstává, že se vše učili tzv. od nuly. Většina z nich začínala v amatérských podmínkách a v hudbě byli samouci. Vliv zahraničních žánrů, napodobování, představivost, nekonečné opisování not a anglických slov vedl k tomu, že se jim tyto žánry dostaly tzv. více pod kůži.¹³⁹

„Postupem času ale ubývalo nepřirozenosti a násilí a tenhle styl přešel Michalu Prokopovi do krve, (...), automaticky posazují hlas po černém způsobu jakoby dozadu a stalo se jim to přirozeným výrazovým prostředkem.“¹⁴⁰

3.1.4 The Matadors

Tuto kapela jsem zvolila zcela na konec mé práce, jelikož se jedná o uskupení, které se jednoznačně stalo symbolem big beatové hudby. I přesto však The Matadors vždy stáli na druhém břehu tohoto hudebního stylu.

The Matadors vznikli v Praze roku 1965, tenkrát pod názvem Fontana. Kapela začínala v seskupení: Radim Hladík – sólová kytara, Wilfried Jelínek – bicí, Jan Obermayer – saxofon, Naďa Obermayerová – Němcová – vokály, Vladimír Mišík – zpěv, Stanislav Kmoch – basová kytara. Hlavním členem začínající kapely byl Wilfried Jelínek, jehož německý původ dovedl kapelu právě do tehdejšího NDR. Kapela dostala pozvání do Lipska, kde měla za úkol zkoušet nové hudební nástroje. Touto cestou se dostala k nejlepším hudebním nástrojům a technice, což neměla v té době žádná jiná kapela u nás. Hlavním nástrojem se staly klávesy značky Matadors,

---

¹³⁸ CÍSAŘ, Jaroslav. *Blues o spolykaných slovech (až si pro mě přijdou funebráci): knížka o zpěvákovi Michalu Prokopovi a skupině Framus Five*. Ústí na Orlicí: Oftis, 2003. s. 27.

¹³⁹ Ibid. s. 27–28.

¹⁴⁰ Ibid. s. 27.

podle kterých pak změnili svůj název. Zajímavostí je, že se The Matadors první rok své existence na domácí scéně vůbec neobjevili. Stylizovali se především do rhythm & blues.¹⁴¹ Po odchodu W. Jelínka z kapely se obnovila sestava a do kapely přišel bubeník Tony Black z Hell's Devils, chvíli působícího zpěváka Karla Krahovce vystřídal syn Viktora Františka Sodomy, Viktor Sodoma. The Matadors plně vybaveni nejlepšími nástroji, aparaturou a se skvěle nacvičenými přejetými anglickými texty poprvé vystoupili v Praze roku 1966, kde rázem strhli celé publikum. Můžeme hovořit o příchodu naprosto zlomové a výrazné kapely, která přeměnila chod big beatu a ovlivňovala vývoj hudební scény nejvíce ze všech.¹⁴²

Proč stála kapela na opačném břehu od zbytku big beatové scény? The Matadors velmi dlouhou dobu hráli jen převzaté písně a byli zastánci anglických textů K vlastní tvorbě sice později přešli, ale jako jedněm z mála se podařilo napodobit snad každou kapelu ze zahraničí. Jejich tvorba přece jen odrážela znaky jejich velkých vzorů: Yardbirds, Pretty Things, Them, Small Faces.¹⁴³ Vystupovali v klubu Sluníčko u dvojice Grossmann a Šimek, kde tyto zahraniční kapely představovali ve svém podání.¹⁴⁴ Mezi největší hity, které zařadili do svého repertoáru patří: *Don't Bother Me*, *Sing A Song Of Sixpence*, *Malej zvon, co mám*, *My Generation*, *It's To Late*, *Satisfaction* a další. Mimo jiné se však jejich tvorba hojně opírala o kapely, které ovlivňovaly celou big beatovou éru: The Beatles, Kinks, Rolling Stones či The Who.¹⁴⁵

Největší předností této kapely bylo jejich přesné rozdělení funkcí. Radim Hladík zaujímal místo nejlepšího kytaristy vůbec. Díky svým kytarovým sólům a skvělé technice dokázal kapele dodat velkou popularitu. Uměl zvládat techniku a efekty s boosterem, se zpětnými vazbami, s wah – wah pedálem a s flažolety. Velkým mezníkem se stal příchod hudebníka Oty Bezloja, který s bubeníkem Tony Blackem dodali kapele určité československé pojetí hesla: Sex, alkohol a r'n'r. Sodoma, Hladík a Obeymayer se postarali i o aranž písní a do každého vystoupení dokázali přinést nový náboj a šokující prvek. Sodoma byl navíc velmi pečlivý, co se týče vizuální stránky. Proto se kapela často objevovala v nejrůznějších kostýmech, uniformách, kvádrech apod.¹⁴⁶ Velkou inspirací jim v módě bylo americké hnutí hippies. Nebáli se ani extravagantních výstupů, např. v dámských punčochách a sukních. Jejich originalita a

---

¹⁴¹ HRABALÍK, Petr. Matadors, The. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 9.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/3664-matadors-the/>

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990. s. 39–40.

¹⁴⁴ HRABALÍK, Petr. Matadors, The. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 9.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/3664-matadors-the/>

¹⁴⁵ Ibid.

¹⁴⁶ Ibid.

propracovaná show dostala Matadors roku 1969 opět do angažmá v Německu, kde hráli v muzikálu Hair.¹⁴⁷

Postupem času bylo zřejmé, že ostatní big beatové kapely za The Matadors zaostávají. Dodnes jsou považováni za nejlepší big beatovou kapelu u nás. Mnohokrát se umístili na předních místech beatových festivalů a soutěží. Dokázali svou produkci expandovat i do zahraničí a jejich zkušenosti a náboj se velmi projevil i na jejich tvorbě.

Nejblíže konkurující kapelou byli Olympic. Oproti The Matadors se zabývali především českými texty a působili více dle vzoru r'n'r. I oni měli velmi dobrého sólového kytaristu, Petra Jandu. Proto se často tyto kapely dávají za vzory big beatové hudby a jejich tvorba většinou stála proti sobě na předních místech hudebních žebříčků.¹⁴⁸

Existence Matadors činila pouhé čtyři roky. Odchodem Viktora Sodomy do kapely Flamengo a Radima Hladíka do nové kapely Blue Effect ukončilo působení jedné z nejvlivnějších kapel vůbec. Původní sestava se už nikdy neopakovala, ba naopak celou situaci zhoršovala politika a nastávající 70. léta, kde pro big beat už nebylo místo.¹⁴⁹

3.1.5 Komparace big beatových kapel

V předchozích kapitolách jsem porovnávala big beatové kapely s jejich hudebními zahraničními vzory, ze kterých čerpaly především hudební styl, projev, image, texty písní apod. V této podkapitole bych ráda shrnula hlavní rozdíly a společné znaky hlavních československých big beatových představitelů a skupin, a to především v jejich tvorbě, úspěšnosti a projevu na hudební scéně.

Nejvýraznějším místem, kde se mohly kapely předvést ve své tvorbě a dostat se do povědomí diváků, byly jednoznačně big beatové festivaly. O první místa většinou usilovala stejná jména: Synkopy 61, Framus Five, The Matadors, Olympic, Blue Effect, Soulmen, Flamengo, Rebels a další. Pravdou zůstává, že za nejúspěšnější kapelu byli označováni The Matadors, známí pro špičkovou aparaturu a anglické texty písní, kteří se však big beatových festivalů neúčastnili.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 24.

¹⁴⁸ HRABALÍK, Petr. Matadors, The. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 9.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/3664-matadors-the/>

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ Ibid.

Z hlediska kritiků a odborníků se nejlepší československou kapelou roku 1967 stali Soulmen.¹⁵¹ Jedná se tedy o dvě kapely, které se často označovaly za ty nejlepší u nás. Rozdílnost těchto kapel tkví především v image. The Matadors jsou známí pro svoji extravagantní módu.¹⁵² Oproti tomu Soulmen nejvíce vystupovali ve sjednoceném oblečení šedé barvy. Rozdílnost těchto kapel byla i v používání aparatury, kde Soulmen vynikali především staženým zvukem, tudíž nechali publikum více nahlédnout do barev tónů.¹⁵³ Soulmen však nebyla zdaleka jediná konkurující kapela The Matadors. Velkým soupeřem dle fanoušků se stala i kapela Olympic. I když obě tyto kapely vycházely ze stylu The Beatles, jejich produkce hudby byla naprosto odlišná. Skupina Olympic nejvíce prorazila díky autorské písni „*Dej mi víc své lásky*“. Jejich vlastní, a hlavně česká rocková tvorba se více prosadila u posluchačů a tím si vysloužili své prvenství na hudebních žebříčcích. Olympic pak byl silně konfrontován slovenskou kapelou The Beatmen, kteří se prosadili stejně jako Olympic svou autorskou tvorbou, která však skýtala hlavně anglické písně.¹⁵⁴

U Synkop 61 jsem zmiňovala, že naprosto vyčnívali propracovanými vokály. Nejvíce se přibližovali stylu Beach Boys.¹⁵⁵ Vedle Synkop 61 můžeme však shledávat další kapelu podobného vokálního působení – Rebels, vycházející z kapely Mamas & Papas.¹⁵⁶ Tato zahraniční kapela vyčnívala díky originálním melodiím a vokálním prvenstvím v propracovaných čtyřhlasech.¹⁵⁷ Co se týče vokálních a pěveckých rozdílů u jednotlivých interpretů, za zmínku stojí porovnání zpěváka Michala Prokopa a Petra Jandy. U M. Prokopa se projevovalo značné pěvecké ovlivnění černošských interpretů.¹⁵⁸ Pro hudební scénu představoval kontroverzního zpěváka, který se nebál projevit svůj černošský feeling na jevišti, a to především v anglických písních. Naprostým opakem byl právě P. Janda, který i se svou kapelou Olympic vstoupil do éry tzv. písniček s českými texty, které si děvčata opisovala do

---

¹⁵¹ GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019. s. 226.

¹⁵² HRABALÍK, Petr. Matadors, The. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/3664-matadors-the/>

¹⁵³ HRABALÍK, Petr. 1. Československý Beat Festival (1967). *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/245-1-ceskoslovensky-beat-festival-1967/>

¹⁵⁴ HRABALÍK, Petr. Olympic. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2694-olympic/>

¹⁵⁵ PACOVSKÝ, Jaroslav. *Z Beat festivalu. Mladý svět*. Praha: Mladá fronta, 1959–2005. č.1. s. 5.

¹⁵⁶ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 44.

¹⁵⁷ ČERNÝ, Jiří. *Hvězdy tehdejších hitparád*. Praha: Panton, 1989. s. 210.

¹⁵⁸ CÍSAŘ, Jaroslav. *Blues o spolykaných slovech (až si pro mě přijdou funebráci): knížka o zpěvákovi Michalu Prokopovi a skupině Framus Five*. Ústí na Orlicích: Oftis, 2003. s. 21.

sešitů.¹⁵⁹ P. Janda byl nazýván jako pečlivý zpěvák s dobrou artikulací a oproti M. Prokopovi texty skládal sám.¹⁶⁰ Dalším rozdílem mezi těmito hudebníky jsou i jejich kytarové dovednosti. Michal Prokop o sobě prohlásil: „*Byl jsem strašnej kytarista, a když jsem jednou v šatně zaboha nemohl naladit, řekl jsem – tak, a konec!*“¹⁶¹ Petr Janda byl naopak označován za kytarovou big beatovou jedničku. Jeho úspěch byl však brzy konfrontován kytarovým uměním Radima Hladíka, který dle vzoru Jimiho Hendrixe skvěle zvládal techniku a kaskádovité tóny.¹⁶²

Rozdílnost jednotlivých kapel tkvěla jak ve výběru písní a zpěvného jazyka, tak i v hlavních myšlenkách jejich textů a následně i v produkci těchto písní na pódiích. Nejvíce protichůdnou kapelou byli The Matadors, kteří si zakládali na image, technice, a hlavně na anglických textech, v čemž se shodovali například s Miki Volkem či s Pavlem Bobkem. Oproti nim stáli interpreti jako Synkopy 61, Olympic či Petr Novák, kteří dávali důraz na české texty, a především na následný dopad textů na publikum.¹⁶³

Vždy v big beatové hudbě existovaly dva rozdílné proudy zastupující odlišnost jak v hudebních textech v českém či v anglickém jazyce, tak ve vizáži, produkci, nástrojovém obsazení apod. Pokud bych měla jmenovat kapelu, která zvládala upravovat zahraniční písně, a zároveň skládala vlastní české písně, byla by to jednoznačně skupina Blue Effect.¹⁶⁴

Nelze určit nejoriginálnější či nejúspěšnější big beatovou kapelu. Úspěch a oblíbenost jednotlivých skupin se určovala buď odbornou porotou na nejrůznějších festivalech či hudebními anketami jejich fanoušků. Každá skupina si nesla osobitý styl, kterým konkurovala ostatním, a zároveň obohacovala hudební big beatovou scénu.

---

¹⁵⁹ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 46.

¹⁶⁰ HRABALÍK, Petr. 1. Československý Beat Festival (1967). *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/clanky/245-1-ceskoslovensky-beat-festival-1967/>

¹⁶¹ LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010. s. 41.

¹⁶² *Ibid.* s. 39.

¹⁶³ *Ibid.* s. 40.

¹⁶⁴ HRABALÍK, Petr. 2. Československý Beat Festival (1968). *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/clanky/246-2-ceskoslovensky-beat-festival-1968/>

Závěr

Zlatá šedesátá léta? Nejvíce burcující hudební scéna minulého režimu? Dovolují si tvrdit, že tato hesla plně potvrzují dobu 60. let 20. století. Z dnešního pohledu se může zdát až trochu úsměvné, že se mohla svobodně hrát zahraniční hudba a hudebníci si dovolili pohybovat se na pódiu a stylizovali se do rock'n'rollových hvězd. Tento přerod hudby ovlivnil generaci lidí, díky nimž jsme hudebně ovlivňováni dodnes.

To, že se rock'n'roll stal králem hudebních žánrů v 50. letech je neodmyslitelně pravda. Big beatové začátky byly tímto žánrem posedlé. Vedle r'n'r tu však dominovalo mnoho přípojných žánrů, které se v 60. letech v kapelách prosazovaly s velkým nadšením. Mezi ně patří i soul, lidová tvorba, jazz a rhythm & blues.

V práci jsem narazila na problém především co se týče samotného zmapování celé big beatové éry. Týká se to hlavně amatérských skupin, kterých vedle profesionálních těles vznikalo mnohem více, akorát se nedostávaly do hlavních big beatových dějišť, tedy do Prahy či do Brna. Sepsat proto soupis všech big beatových kapel by byl vskutku nadlidský úkol. Otevírá se tím však cesta k vybrání určité oblasti Československa, kde by se dalo o případných big beatových místních skupinách dohledat mnohem více a získat tak objektivnější představu o této době.

Jeden z hlavních cílů bylo porovnávání československé scény se zahraniční. Zde jsem často docházela k výsledku, že se skutečně velká část big beatových kapel stylizovala především do kapely The Beatles či do Elvise Presleyho. Takových kapel se stejným stylem vznikaly desítky. O to víc se pak proslavila kapela, která do svého repertoáru zařadila méně známé či vlivné zahraniční interprety, což ovlivnilo nejen ostatní kapely, ale hlavně poslouchající publikum, které čekalo na každou hudební novinku. Nikdy však big beatové kapely nehrály stejně jako ty zahraniční. Vždy byla z jejich tvorby a coverů cítit československá nátura a vliv naší tuzemské hudby. Zahraniční kapely se stávaly spíše vodítky, kterých se big beatové kapely držely do určitého bodu zlomu, kde přešly do nového žánru či jiného stylu vyjadřování se. Československé publikum hledalo talenty a následně známé tváře, které se postupně stávaly symboly našeho big beatu a pozdějšího rocku. Pravdou je, že se k těmto interpretům vracíme dodnes a mnoho z nich slaví své úspěchy i po šedesáti letech na scéně. Zahraniční kapely dodaly naší scéně značnou dávku inspirace, odhodlání a uvolnění se. Československo si to následně osvojilo a přidalo kus svého hudebního srdce.

U komparace jednotlivých big beatových kapel jsem došla ke zjištění, že jejich provázanost tkvěla především v častých výměnách hudebníků, ve stejných hudebních zahraničních vzorech, ve výrazném vlivu komunistické strany na jejich produkci, v časté konfrontaci na předních příčkách big beatových festivalů, a především v hlavní zlomové myšlence, a to dělat hudbu dle vlastního stylu a uvážení. Pro všechny to byla nová doba, která nesla novou hudbu. Kapely mezi sebou zůstávaly v duchu přátelství a vzájemného ovlivňování. Mnoho z nich zůstalo po nástupu normalizace zlomených a bez chuti tvořit hudbu. Tato práce má být zároveň ukazatelem toho, že ačkoliv tato léta mohla být sebevíce zlatá a uvolněná, vždy tu v zádech byla přísná kontrola, která mnoha kapelám dokázala zlomit vaz. Těžko říct, zda by big beat ve stejném duchu pokračoval i bez dění roku 1968 a následných 70. let. Každopádně se big beat v 60. letech stal svobodomyšlným hudebním stylem, který dokázal uvolňovat atmosféru.

Originalita hudební produkce se potvrdila nejen u mých vybraných kapel. Skutečně každá kapela působící v 60. letech dokázala do hudby přinést kus vlastního stylu. U kapel Synkopy 61., Blue Effect, Framus Five a The Matadors mě překvapila velmi silná provázanost v obsazení jednotlivých hudebníků. V 60. letech bylo běžné, že dobrý hudebník vystřídal několik kapel, než našel svůj styl. Tyto kapely potvrdily tvrzení, že se československý big beat dokázal porovnávat se zahraničními interprety a hlavní představitelé těchto čtyř kapel byli známí i za hranicemi našeho státu. Dodnes jsou Radim Hladík, Vladimír Mišík, Michal Prokop, Viktor Sodoma, Oldřich Veselý a mnoho dalších příkládání za hudební vzory.

Téma big beat v sobě skrývá ještě mnoho témat, která by stála za další zpracování. Bohužel jsem se během práce nedostala ke všem big beatovým kapelám, které neméně naši hudební scénu ovlivňovaly. Zajímavým pokračováním by pak mohlo být zpracování přelomu 60. a 70. let, která v big beatu hrála velkou roli a o kterých jsem se zmiňovala pouze okrajově.

Big beat a jeho éra mi otevřela oči a obzory ohledně toho, co československá éra zažívala před nástupem rocku. Zcela oprávněně období 60. let pokládám za jednu z nejdůležitějších hudebních dekad, která se odehrála a díky níž se nám do hudby dostalo větší údernosti.

Seznam použité literatury a zdrojů

CÍSAŘ, Jaroslav. *Blues o spolykaných slovech (až si pro mě přijdou funebráci): knížka o zpěvákovi Michalu Prokopovi a skupině Framus Five*. Ústí na Orlicí: Oftis, 2003.

ČERNÝ, Jiří. *Hvězdy tehdejších hitparád*. Praha: Panton, 1989.

ČERNÝ, Jiří. *Načerno v Českém rozhlase*. Praha: Torst, 2000.

DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá Fronta, 1981.

GRACLÍK, Miroslav. *Petr Novák klaunova zpověď*. Praha: XYZ, 2010.

GRATIAS, Petr. *Cesty do rockového nebe*. Brno: JOTA, 2019.

HEJSEK, Lukáš. *--a pak přišel bigbít*. České Budějovice: Nová Forma, 2012.

HERCÍKOVÁ, Iva. *Začalo to Redutou: z text-appealů Divadla Na zábradlí, divadla Semafor a Paravan*. Praha: Orbis, 1964.

CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa I: od rekvalifikací k "nové" vlně se starým obsahem: (svědectví o českém rocku sedmdesátých let)*. Praha: Galén, 2015.

KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu*. Praha: Academia, 1998.

KOUŘIL, Vladimír. *Český rock'n'roll 1956-1969. Jazzpetit č. 5*. Praha: Jazzová sekce, 1981.

LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Albatros Media a.s., 2010.

LINDAUR, Vojtěch a KONRÁD, Ondřej. *Život v tahu, aneb, Třicet roků rocku*. Praha: Tvorba ve vydavatelství Delta, 1990.

SUCHÝ, Jiří. *Knížka, aneb Co mne jen tak napadlo*. Praha: Panton, 1986.

ŠEBO, Juraj. *Zlatá léta šedesátá*. Praha: Volvox Globator, 2012.

TŮMA, Jaromír. *Čtyři hrají rock. Jasná zpráva o kapele Olympic*. Praha: Panton, 1986.

VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?* Praha: Academia, 2010.

VONDRÁK, Jiří. *Synkopy 61 a bylo nám hej*. Bratislava: Petrus, 2019.

Sborník

SKALA, Petr. *Československé jaro 1968. Naděje, sny, realita*. Praha: Národní muzeum, 2008.

Internetové zdroje

CIVÍN, Jan. Československý komunistický režim v letech 1985–1989. *Středoevropské politické studie*. [online]. c2005 [cit. 11.3. 2021]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4107/6051>

DOYLE, Patrick. Little Richard, Founding Father of Rock Who Broke musical Barriers, Dead at 87. *Rolling Stones*. [online]. Rolling Stones. c2020 [cit. 7.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.rollingstone.com/music/music-news/little-richard-dead-48505/>

HONISCH, Kamil. Tady se zrodil Rock'n'Roll. *Radio Dixie*. [online]. Radio Dixie, c2021 [cit. 2.3. 2021]. Dostupné z: <http://www.radiodixie.cz/clanek/tady-se-zrodil-rock-n-roll#article-content>

HRABALÍK, Petr. 1. Československý Beat Festival (1967). *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26. 4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/245-1-ceskoslovensky-beat-festival-1967/>

HRABALÍK, Petr. 2. Československý Beat Festival (1968). *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/246-2-ceskoslovensky-beat-festival-1968/>

HRABALÍK, Petr. Co je rock'n'roll a kde hledat jeho kořeny. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

HRABALÍK, Petr. Matadors, The. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 9.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/3664-matadors-the/>

HRABALÍK, Petr. Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická pole. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku* [online]. Česká televize, c1995–2000 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/bigbit-na-ct/>

HRABALÍK, Petr. Olympic. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. Česká televize, c1995 – 2000 [cit. 26.4. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2694-olympic/>

HRABALÍK, Petr. Úvod do let šedesátých. *Bigbít. Internetová encyklopedie rocku*. [online]. c1995–2000 [cit. 9.3. 2021]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/speciaily/bigbit/60-leta/clanky/12-uvod-do-let-sedesatych/>

JEŽEK, Vlastimil a SKÁCEL, Ondřej. Michal Prokop: Normalizace nám zlomila vaz víc než padesátá léta, kdy bylo jasné, kdo je nepřítel. In. *iROZHLAS*. [online]. Praha: Český rozhlas, c14.2. 2021. [cit. 8.4. 2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/hudba/michal-prokop-zpevak-politik-normalizace_2102140956_pj

KEPA, Marek. Chess Records: How Two Polish Brothers Made Music History. *Culture.pl*. [online]. Culture.pl, c2019 [cit. 2.3. 2021]. Dostupné z: <https://culture.pl/en/article/chess-records-how-two-polish-brothers-made-music-history>

MÜLLER, Patrik. Zemřel jeden ze zakladatelů rock'n'rollu Little Richard. Měl zásadní vliv na vývoj hudby i celé kultury. *Music Now. Váš průvodce hudebním mořem*. [online]. MusicNow. c2020 [cit.7.3. 2021]. Dostupné z: <https://musicnow.cz/aktuality/zemrel-jeden-ze-zakladatelu-rocknrollu-little-richard/>

NĚMEC, Václav a BAREK, David. Přebrot roku 1948 a 50. léta. *Dějepis.com*. [online]. c1997 – 2021 [cit. 11.3. 2021]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/prevrat-roku-1948-a-50-leta/>

Prispěvatelé Wikipedie. Divadla malých forem. In. *Wikipedie*. [online]. Wikipedie: otevřená encyklopedie, c2020. [cit. 6.4. 2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Divadla_mal%C3%BDch_forem

ROTTA, Adam. Rockabilly je energická hudba i životní styl. *Radio Dixie*. [online]. Radio Dixie. c2021 [cit. 7.3. 2021]. Dostupné z: <http://www.radiodixie.cz/clanek/rockabilly-je-energicka-hudba-i-zivotni-styl#article-content>

Časopisy

Aktuality a melodie. Čtrnáctidenní příloha časopisu Melodie. Praha: Orbis, 1969–1970.

Melodie. Praha: Orbis, 1963–2000.

Mladý svět. Praha: Mladá fronta, 1959–2005.

Filmové dokumenty

A bylo nám hej. [online]. Česká televize, 2017. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11619417274-a-bylo-nam-hej/31629939006>

Bigbít 1956–1989. [online]. YouTube, Česká televize, 1998. Dostupné z: <http://www.youtube.com>

Diplomové práce

PETRÁŇ, Lukáš. *Československé beatové festivaly (1967, 1968 a 1971) a jejich organizační a umělecká specifčnost*. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Filosofická fakulta, Ústav hudební vědy, Management v kultuře. 2019.

Prameny

Various. *BIG BEAT LINE 1965–1968*. [CD]. CZ: SUPRAPHON, 2017.

Various. *BIG BEAT LINE 1967–1969*. [CD]. CZ: SUPRAPHON, 2016.